

DEBRECENI EGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
NEVELÉS- ÉS MŰVELŐDÉSTUDOMÁNYI INTÉZET
MŰVELŐDÉSTUDOMÁNYI ÉS HUMÁN TANULMÁNYOK TANSZÉK

Hajdúböszörmény lokális téri elemzése
és a felnőttképzés és -oktatás vizsgálata a településen

- *Hajdúböszörmény a Hajdúk fővárosa* –

Témavezető:
Dr. Juhász Erika
Főiskolai Docens
Tanszékezető
DE BTK NI

Készítette:
Rácz Debóra
Közösségszervezés BA,
Humánfejlesztés szakirány

Debrecen

2024

Tartalom

1. Bevezetés	2
2. Hajdúböszörmény rövid története és jellemzése a településfejlődés tényezői mentén.....	3
2.1. Hajdúböszörmény története.....	3
2.2. Hajdúböszörmény a településfejlődés tényezői mentén.....	4
2.2.1. Természeti tényezők.....	5
2.2.2. Társadalmi tényezők	6
2.2.3. Gazdasági tényezők.....	7
2.2.4. Műszaki – építészeti tényezők.....	7
2.2.5. Szerkezeti tényezők.....	8
2.2.6. Irányítási tényezők	9
3. Hajdúböszörmény oktatási rendszere	12
3.1. Fogalmi alapok	12
3.2. Hajdúböszörmény közoktatási rendszere	14
3.3. Iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli felnőttoktatás.....	17
3.4. Iskolarendszeren kívüli vállalkozások.....	18
3.5. Nem formális oktatás.....	19
4. Esettanulmány: Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégium	20
4.1. Intézmény rövid története	20
4.2. Felépítése	21
4.3. Infrastruktúra, pénzügyi háttér és humán erőforrás.....	22
4.4. Képzési rendszer.....	23
4.5. Felnőttoktatás a Széchenyi István Mezőgazdasági Iskolában	24
4.6. Új oktatási módszerek alkalmazása és a jelenlegiek fejlesztése.....	27
5. Összegzés	31
Bibliográfia.....	33

1. Bevezetés

A dolgozatom témája Hajdúböszörmény lokális téri elemzése és a felnőttképzés és -oktatás vizsgálata a településen, amelynek során megvizsgáltam a településre ható és befolyásoló tényezőket, ezt követően pedig a közoktatási rendszer felépülésére és a felnőttoktatási intézmények jellemzésére tértem ki. A dolgozatom utolsó fejezete pedig egy esettanulmány, amely egy felnőttképzéssel és oktatással foglalkozó intézményt mutat be. Ennek a kutatásnak a célja ezek megismerése olyan szinten, hogy egy esetleges fejlesztés során tudjuk mikre lehet építeni a település tényezői mentén, illetve egy teljes átfogó képet kapjuk a település jelenlegi helyzetéről, mind a közoktatás, mind pedig a felnőttoktatás és -képzés területén.

Ha arról kell írnom, hogy mi is a kapcsolatom a témával, az nagyon egyszerű, hiszen én magam is itt élek születésem óta, a családom pedig generációkra visszavezethető a település életében, amely a korábbi családfa kutatásom során be is bizonyosodott. Azonban az, hogy ebben a témában írjak egy számomra nagyon kedves ismerősömnek köszönhető, aki nagyon fontosnak tartja helyi lakosként Hajdúböszörmény ismeretét, ezáltal felkeltve az én érdeklődésemet is a település alapos ismerete iránt. Ennek köszönhetően fogalmazódott meg bennem, hogy mint lakos foglalkozzak én is valamilyen szinten a saját településemmel és ismerjem meg annak minden szegmensét.

A dolgozat szakirodalmi háttérét áttekintve, számos forrás volt, amelyből dolgozni lehetett, azonban a települési tényezők vizsgálata során nehézséget okozott, hogy nagyon sok adat, csak 2020 előtti volt. Az oktatási rendszer vizsgálata során, azonban sokkal több információ állt a rendelkezésemre. A kutatási módszert tekintve így szakirodalom feldolgozásról és interjúról beszélhetünk.

Kutatásom az alábbi kérdésekre alapoztam: Hogyan alakulnak a településre ható és befolyásoló tényezők Hajdúböszörményben? Milyen felnőttoktatási és képzési lehetőségek vannak Hajdúböszörményben? Illetve az esettanulmányom során választott intézmény az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégium, amelynél az a kérdés merült fel, hogy: Mennyire és hogyan van kialakítva az intézményben a felnőttoktatás és -képzés rendszere? Ehhez kapcsolódik még továbbá az a kérdés kör is, hogy: Milyen fejlesztési javaslatokat lehet feltárni a jobb képzés érdekében a felnőttek körében? A kutatásom során ezekre a kérdésekre kerestem a választ.

2. Hajdúböszörmény rövid története és jellemzése a településfejlődés tényezői mentén

2.1. Hajdúböszörmény története

A városi rangot viselő Hajdúböszörmény, Magyarország Észak-Alföldi régiójában, azon belül is Hajdú-Bihar megyében található, az ország negyedik legnagyobb települése, közigazgatási területek tekintetében. (ITS Konzorcium (Szerk.) 2015) A város határos Hajdúhadházzal, Hajdúnánással, Balmazújvárossal, Görbeházával, illetve a 18 kilométerre található megyeszékhellyel, Debrecennel.

A településen a kiváló földrajzi adottságoknak köszönhetően számos kulturális csoport települt meg egészen az ókortól kezdődően. Az első ilyen ismert kultúra, amit régészeti feltárások is bizonyítanak, az feltehetően az i.e. 6 században kialakult Alföldi Vonaldíszed Kerámia kultúra volt. (Kalicz – S. Koós 2000) A további évszázadokban, még több kulturális csoport jelent meg ezen a területen. (Nyakas 2000) Ezek a népcsoportok és kultúrák mind hatással voltak a mai Böszörmény területének kialakulására, hiszen az itt fellelhető természeti értékek egy részét, mint a halmok vagy pedig az ország egy részén végéigvonuló földsánc-rendszer egy szeletét nekik köszönhetjük.

A település neve az ott letelepülő mohamedán vallásúakról lett elnevezve, akiket a magyarok neveztek böszörményeknek. A kutatások azt eredményezték, hogy a szó az arab muszlim, a perzsa és a török müsürman, büsürmen szavakra vezethető vissza. (Antalóczy 1980) E szóval okleveleinkben legelőbb 1325-ben találkozunk. (Porcsalmy 1963)

A „Hajdú” előtag a város nevében a hajdúk csoportjától származik, amit a hajtó szóból eredeztetnek. A hajdúság már a 15. században jelen volt, az Alföld adottságainak köszönhetően, hiszen fő foglalkozásuk a marhatartás és azok eladása az Európai országokban. Ez volt tehát a hajdúk feladata, akik az út során a megnövekedett veszélyek miatt jó fegyverforgatóvá váltak a későbbiekben pedig kiváló katonákká. Azonban a marhapásztor hajdúk életmódbeli válsága először a 15-16 században jelent meg. Csatlakoztak a Dózsa György féle parasztfelkeléshez 1514-ben melynek következtében még nagyobb ellenszenvet váltottak ki. A mohácsi csata (1526) után megrendült a közbiztonság, illetve a Habsburgok ellenséges intézkedéseket szabtak ki, melynek következtében a marhakereskedelem hanyatlásnak kezdett indulni, így a hajdúk arra kényszerültek, hogy katonának álljanak. Ez követően kialakult a hajdúk egy másik csoportja is a portyázó hajdúk, akik nagy teherként nehezedtek a társadalomra az állandó megélhetésért való fosztogatások miatt. Törvényeket hoztak a hajdúk ellen, hogy csökkentsék számukat, azonban ettől nem hátráltak meg. (Orosz 2004)

1541-ben az ország három részre szakad, amelynek következtében a megosztottság vette kezdetét az országrészek között. (Orosz 2004) „Bocskai István volt az a politikus, aki az

elégedetlenek élére állva, szabadságharcában kísérletet tett a vallásszabadság, a rendi és nemzeti függetlenség megvédése mellett a hajdúkérdés megoldására is.” (Orosz 2004:342) A felkelésben a hajdúk Bocskai mellé álltak, akik nagyon rendezetlen katonai szövetséget alkottak. A harcok végén (1606, zsitvatoroki béke) a katonai sikerek nagy részét Bocskai István a hajdúknak köszönhetette. (Orosz 2004) 1605 december 12-én Korpona városában kelt adománylevél alapján a hajdúk nemességi rangot kaptak, illetve letelepülhettek a következő településekre: Kálló, Nánás, Dorog, Varjas, Hadház, Vámospércs, Sima és Vid. (Orosz 2004:345) A Kállóba telepített hajdúk nem értek össze az ott élőkkel, ezért ekkor már Báthori Gábor fejedelem telepítette át a hajdúkat Böszörménybe 1609-ben. (Orosz 2004)

A hajdúk felosztották a földeket, melynek következtében, mindenkinek lett saját területe és joga felette, vagyis a nem hajdújogon szerzett földet eladhatták, de a hajdújogon birtokolt földeket nem. A telkek egy része művelés alatt állt, másik részét pedig pusztának és legelőnek hagyták. (Nyakas 1984) A hajdúvárosok, tehát Böszörmény is, mint védelmi helyek, a magyar vár mintájára lettek kialakítva. A várost úgynevezett hajdúpalánkkal vették körbe a törökökkel szemben, ami a 1782-es térképen jól látható, hiszen zsúfoltság figyelhető meg a központban. (Györffy 1927) A várak lekülső része a latorkert volt, ahonnan egy sorompón keresztül lehetett bejutni a külső várba vagy huszárvárba, illetve nevezték még katonavárosnak is. Itt a lovasság lakott, tehát itt voltak az istállók, a későbbiekben pedig ezek lettek a kertségek, ahol tartották az állatállományokat. A külső és belső vár között volt a már korábban említett hajdúpalánk. A várak utolsó része pedig a belső vár. A hajdúvárosok központjában jellemző volt a templomerőd állítás, Böszörményben ez a különálló őrtorony a református templom tornya volt, amit a kezdeti különállás után egybeolvasztották a templommal. (Györffy 1927) *(1. melléklet)*

Böszörmény közigazgatási rendjét Forgách Zsigmond kassai főkapitány 1613. június 4-én írta le, figyelembe véve a már kialakult írott és íratlan szabályokat. A legfontosabb ilyen parancs, hogy a kassai főkapitány kivette a hajdúvárosokat Szabolcs megye joghatósága alól, így alakult ki a hajdúkerület, ennek a székhelye pedig Böszörmény lett. 1693-ban kezdett elindulni ez a folyamat, ez idő alatt még Szabolcs megye felügyelete alatt állt a kerület, azonban már önálló jogokkal rendelkezett. (Nyakas 1984)

2.2. Hajdúböszörmény a településfejlődés tényezői mentén

A település fejlődését és helyzetét különféle úgynevezett hatótényezők határozzák meg és befolyásolják. A hatótényezők jellegüket tekintve különfélék azonban szerepük összetetten érvényesül. A települések helyzetét, fejlődésük feltételeit, vizsgálva megkülönböztethetünk természeti, társadalmi, gazdasági, műszaki-építészeti, szerkezeti és irányítási tényezőket. „A

hatótényezők szerepe, jelentősége változó; különböző történeti periódusokban más és más szerepük ismerhető fel a települések fejlődésében.” (Köszegfalvi – Loyd 2011:20)

2.2.1. Természeti tényezők

A Nyírség irányába Hajdúböszörmény felől a Nyírség erdővel borított nyugati pereme határolja a város területét. A város nyugati határánál található a Hajdúhát déli részének 20 kilométeres területe, amelyet a löszös talaj jellemez. (Nyakas 2000) Hajdúböszörmény területe változatos talajadottságokkal rendelkezik. A határ keleti részére tehát a Nyírség homokos talaja a jellemző azonban a nyugati része már a Hortobágy területén található, ahol a fekete föld a jellemző. (Nyakas 2000) (Gábor 2009)

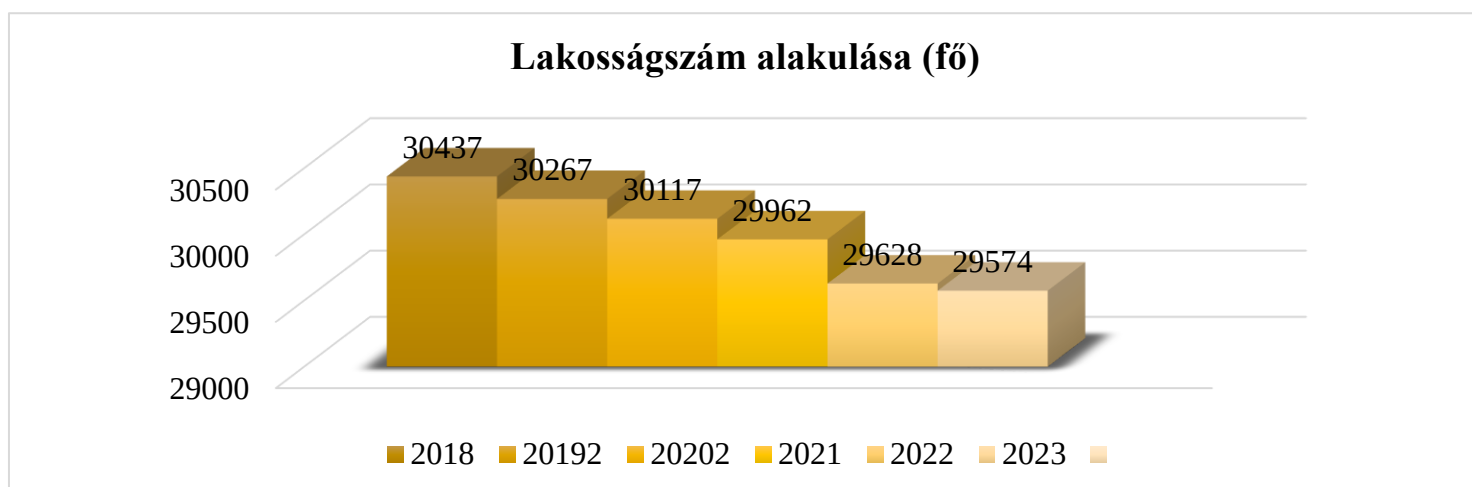
A település felszíni vizekben is igen gazdag és változatos képet mutat, azonban természetes folyóvize nincs. *„A település természetes felszíni vízfolyásai a Vidi-ér, mely a terület legnagyobb és leghosszabb vízgyűjtővel rendelkező természetes vízfolyása, a Brassó-ér, mely a várostól délre található, és a tisztított szennyvíz befogadója is, valamint a Tóció.”* (Bondor – Gonda 2018:12) További folyóvizek: Vidi -ér, Vidi-éri-halastó, Brassó ér, Döglő ér, Horgas ér, Hollós ér, Zelemér-ér, Hortobágyfolyó, Kaján-Sziki Horgásztó. (Nyakas 2000) *„A felszín alatti vizek közül a talajvíz mélysége Hajdúböszörménytől délre 6 m alá mélyül, mennyisége jelentéktelen, nátriumban gazdag. Az artézi kutak száma nagy. Hajdúböszörmény rendelkezik hévízű kúttal is, melynek hőmérséklete 62°C. A hévízkút vizét 2003. decemberében gyógyvízzé minősítették.”* (Bondor – Gonda 2018:13)

Számos halom, más néven kunhalom található a település közvetlen határában, illetve a közelében. Ezek elsősorban az Alföldre jellemző mesterséges felszíni formák, amelyek lehetnek kurgánok vagy pedig tellek, azaz lakódombok, illetve védelmi szempontot is ellátott. A kunhalmok megmaradását számos emberi tevékenység veszélyezteti, ilyen lehet például, a mezőgazdaságból adódó földművelés, amely a településen igen jelentő veszélyforrás a kunhalmokat nézve. Ilyen fenyegető veszély lehet még például a túllegeltetés, infrastruktúra fejlesztése vagy az illegális ásatások. (Természetvédelem honlapja 2024) A városhoz számos halom/kunhalom neve köthető, a legismertebb és azóta már pihenőhellyé kialakított Széchenyi halom. (M. Nepper – Sőregi – Zoltai 1981) Régi nevén Messzelátó halom, hétköznapi napokban emlegetett nevén pedig a Messzilátó halom, ahol „Ősök parkja” - Turisztikai célú pihenőhely projekt keretében alakították ki pihenő helyé, amely 2022-re el is készült. (Hajdúböszörmény város honlapja 2024), (HAON 2024) Több halom is található a településhez közel, ilyen például: a Csege halom, Zeleméri földvár, Ásott halom, Brassó halom stb. (M. Nepper – Sőregi – Zoltai 1981)

2.2.2. Társadalmi tényezők

A KSH 2022. január 1-ei adatai alapján, Hajdúböszörmény lakossági száma jelenleg: 29 728 fő. (KSH 2024) „A város történelmi múltjából adódóan a nagy határú alföldi települések közé tartozik, 370,8 km²-es területénél csak Budapest, Hódmezővásárhely, illetve Debrecen rendelkezik nagyobb kiterjedéssel.” (Mező 2013:62) A népesség növekedését, illetve csökkenését két tényező határozza meg, az egyik a természetes szaporodás a másik pedig a természetes fogyás. (Mező 2013) Hajdúböszörményre levetítve ezeket az adatokat a természetes szaporodás és a természetes fogyás ugyan úgy nagy szerepet játszik a város népességarányának az életében. A lakosság relatív stabilitást mutat, mivel a számuk körülbelül 2003-as adatokig 1960-as évektől nézve, mindig a harmincezer fő környékén mozgott, de 2003-tól mérsékelt csökkenés figyelhető meg. (Mező 2013) A természetes szaporulat csökkenése és halálozás számának növekedése mellett, további ok a fogyásra az elvándorlás, mely az Önkormányzati adatok alapján főként a diplomás csoportok elvándorlását jelenti: „becslések szerint a felsőoktatási tanulmányaikat más városokban folytatók kétharmada nem tér vissza Hajdúböszörménybe.” (Mező 2012:52)

1. ábra. A település lakosságának alakulása

KSH adatok alapján, saját készítésű ábra. (2024)

Az etnikai kisebbségi probléma nem csak Magyarországon van jelen, hanem megjelenik Hajdúböszörmény városában is. Az itt található cigányság viszonylag elkülönülve és tömörülten él a város délkeleti részén található, úgynevezett „Déli-Lucernás” területen. (Mező 2013:71) További nemzetiségek jelennek meg meg Hajdúböszörményben, habár számuk igen alacsony: német (0,2%), román (0,1%), ukrán (0,1%) illetve egyéb nem hazai nemzetiség (0,4%). (KSH 2023) (2. melléklet)

A vallást tekintve, négy felekezet jelenik meg a városban. A KSH 2022-es adatai alapján összeszedve az alábbi vallási felekezeteket tartja számon Hajdúböszörményben: Református: 23,8%, Görög Katolikus: 4,7%, Római Katolikus: 3,0%, Evangélikus: 0,1% (KSH 2023) Egyéb vallási közösséghez és felekezethez tartozónak 1,8% vallotta magát, vallási közösséghez, felekezethez nem tartozónak 30,7% vallotta magát és nem kívánt válaszolni egy elég nagy réteg: 35,6%. (KSH 2023) (3. melléklet)

2.2.3. Gazdasági tényezők

A mezőgazdaság nagy területre kiterjed, amely a kiváló talajminőségnek köszönhető. „A Hajdúhát területének 72%-át alföldi mészlepedékes csernozjom, a Dél-Hajdúság területének 63%-át réti csernozjom fedi, amelyek a szántóföldi gazdálkodás optimális terepei.” (Hajdú-Bihar Vármegyei értéktár honlapja 2024) A város lakosságának nagy része a mezőgazdaságból él meg a kiváló földminőségnek köszönhetően. A városban regisztrált vállalkozók több mint fele, azaz 56,2 %-a végez mezőgazdasági tevékenységet a 2014-es adatok szerint. (Bondor – Gonda 2018)

Az iparát tekintve a gép- és könnyűipari vállalkozások emelhetőek ki. A városban két jelentősebb területű ipari övezet található, melyek Hajdúböszörmény határárban fekszenek. Mind a két terület rendelkezik Ipari Park címmel. A hajdúböszörményi Keleti Ipari Park területén kevesebb a kihasználható terület a számos betelepült vállalkozásoknak köszönhetően, ezzel szemben az M35 Ipari Park vagyis a Nyugati Ipari Park kevésbé kihasznált. (Hajdúböszörmény város honlapja 2024)

Szolgáltatási szektor megjelenését tekintve elmarad az országos arányoktól, illetve a megyei átlagtól, azonban a járási szintet tekintve kiemelkedik. A szállítási és raktározási tevékenységet folytató vállalkozások száma a szektor 7,66%-os részét teszi ki, ami összesen 144 darabot jelent. A 2014-es adatok alapján a szálláshellyel foglalkozó szolgáltató cégek száma a terciér szektoron belül 104 darab volt, ebbe beleértve a kereskedelmi és magán szálláshelyeket is. (Bondor – Gonda 2018:22)

2.2.4. Műszaki – építészeti tényezők

Hajdúböszörmény város önkormányzati rendeletben szabályozza a város településképi védelmének célját: „Hajdúböszörmény Város ... történeti hagyományainak, építészeti értékeinek, nevezetességeinek, valamint a város arculati értékeinek védelme érdekében a város Településképi Arculati Kézikönyvében ... meghatározott – a városkép megőrzésére és formálására vonatkozó – szempontok alapján történő helyi anyagi és eljárási szabályok

megalkotásával a város történelme, identitása szempontjából meghatározó épített értékek védelme, a város építészeti örökségének, arculatának a jövő nemzedékek számára való megtartása, és minőségi formálása az általános környezetkultúra, építészeti kultúra szemléletformáló elemeire figyelemmel.” (41/2017. (XII.15.) önkormányzati rendelet Hajdúböszörmény Város településképi védelméről 1.§)

A városban fontos tényező a műemlékvédelem, összesen 81 darab épület, épületegyüttes, szobor és lakóépület tartozik ide. (Műemlékem.hu 2024) Pár fontosabb helyi védelem alatt álló épület: Baptista imaház, Családsegítő központ, Görögkatolikus templom, Kálvineum, Lakóépület: Maghy-ház, Levéltár, Petőfi ház, Római katolikus templom. Pár fontosabb műemlékvédelem alatt álló épület pedig: Hajdúszékház (Hajdúsági múzeum), Református templom, Zeleméri templomrom, Zsinagóga, Káplár Miklós emlékház.

Hajdúböszörmény városközpontjának ma is meghatározó épülete a Hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium. Az épület romantikus stílusban épült, korábban már állt ott egy „iskola”, amelyben már 1621-ben is folyt az oktatás, a debreceni Református Kollégium partikulájaként. 1864-ben állították fel a jelenlegi gimnázium épületét. (Hajdúböszörmény város honlapja 2024) További meghatározó épület a városháza, amely Dobay Károly tervei alapján épült 1097-ben késő eklektikus stílusban, a régi megyeháza formai hagyományait követve. Az épületben két fontosabb elem található, a lépcsőfordulónál egy márványtábla az első világháborúban elesett hajdúböszörményi lakosok emlékére, illetve a Báthory teremben kazettás mennyezet található a hajdúvárosok neveivel és címereivel ellátva. (Hajdúböszörmény város honlapja 2024) Kiemelendő épület még a Hajdú székház, amit akkor építettek amikor a Hajdúk megkapták a Hajdújogot. „*A kerületi székház a hajdúvárosok egykori önállóságát jelképezi.*” (Nemzeti Örökség Intézete honlapja 2024) 1929-ben megalapították benne a Hajdúsági Múzeumot és a városi bíróságot, melyek mind a mai napig itt találhatóak. (Nemzeti Örökség Intézete honlapja 2024)

2.2.5. Szerkezeti tényezők

A hajdúkat általában olyan helyekre telepítették le, ahol még nem lakott senki. Azonban a böszörményi hajdúknál sem az nem bizonyítható, hogy a terület, ahol letelepültek üres volt, sem pedig az, hogy lakott lett volna. (Nyakas 1984) „*Böszörmény város határa már az ókorban is lakott volt.*” (Györffy 1927:4) E forrás azt támasztja alá, hogy korábban már laktak ezen a területen és a szerkezeti adottságait a korábbi lakosok alakították ki.

A mai Hajdúböszörmény egyik legjellegzetesebb vonása a körkörös/gyűrűs szerkezete. Így klasszikus példája ez a település a kétbeltelkes települési szerkezetnek. Kétbeltelkes

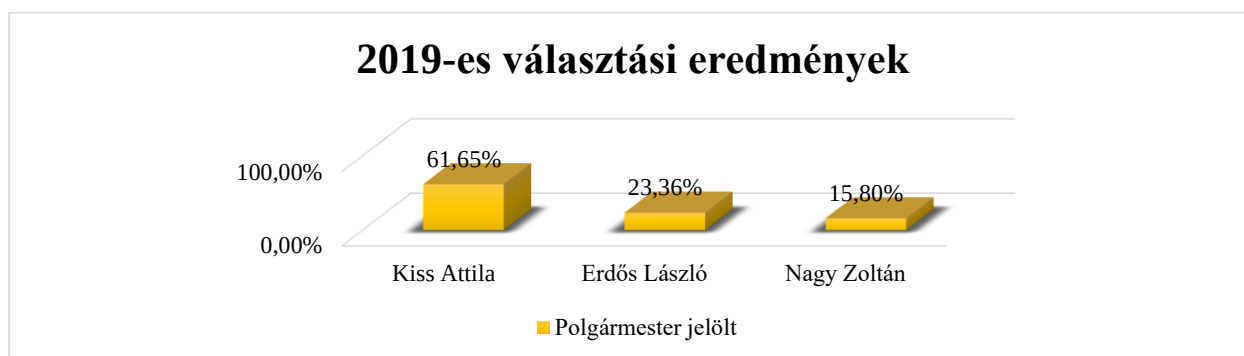
jelentése: „Ebben a térben elkülönült egymástól a lakóház és a gazdasági tevékenység színtere, az úgynevezett kert vagy ólaskert.” (Hajdú-Bihar Vármegye értéktár honlapja 2024) Ennek a gyűrűs szerkezetnek a kialakulási ideje nem tisztázott, mivel a már ide települő Hajdúk is ezt „örökölték”. (Mező 2012) A település szerkezet három részre tagolódott védelmi szempontok miatt. A városban nem volt vár, ennek hiányában erődített templom volt található a középpontban, ezt veszi körül a sűrűn beépített városmag, amelyet körkörös kialakított gazdasági parcellák öveznek. A város lakói ennek a körkörös rendszernek a megmaradására törekedtek, így a központtól kifelé körkörösén bővült a város. (Bondor – Gonda 2018) A városi népesség növekedésével ezek a kertek elkezdtek tagolódni, egy-egy kerten már több lakóház is épült, ennek folyamataként alakult ki a zsákutca egyik sajátos formája a „Zug” rendszer. (Hajdú-Bihar Vármegye értéktár honlapja 2024) „A város alaprajzának alakulását a későbbi évtizedekben nagyban befolyásolta a különböző szőlőskertek létrehozása. A szőlőskerteket a város belső legelőjének területéből alakították ki gazdasági okok (kerti kultúra elterjedése) miatt és a sivár, homokos terület művelésbe vétele céljából. 1715-ben a Vénkert, 1791-ben a Nadrágoskert, 1794-ben a Zaboskert, 1797-ben a Középkert nevű szőlőskerteket hozták létre. Az 1840-es évektől kezdődött el a külső szőlőskertek kialakítása.” (Tóth 1996:113) A XX. század első évtizedeire tehető Kisböszörmény betelepülése is. Itt a napszámosoknak és nincstelen agrárproletároknak építettek otthonokat. (Mező 2012) Bár a településszerkezet az elmúlt évszázadok során jelentősen átalakult, ma is őrzi a kétfelteles világ emlékét, hiszen a város övezetekre tagolódik: Belső mag, Árokalj, Kertség, Újosztás, és egykori szőlőskertek. (Tóth 1996) (4. melléklet)

2.2.6. Irányítási tényezők

Hajdúböszörmény polgármestere Kiss Attila, már 2006 óta megszakítás nélkül. Minden önkormányzati választáson jelentős fölényrel nyerte el a mandátumot, a jelölő szervezet pedig a FIDESZ, 2014-től már FIDESZ-KDNP-ként szerepel a választáson.

2019-ben az alábbi három személy jelöltette magát polgármesternek: Kiss Attila (FIDESZ-KDNP), Erdős László (DK-MSZP) és Nagy Zoltán (Mi Hazánk). Ebben az éven a névjegyzékben szereplő választópolgárok száma összesen 24790 fő volt, azonban ebből csak 8280 fő (33,40%) jelent meg. A megjelent szavazók közül csak 7921 fő adott le érvényes szavazólapot. (Nemzeti választási iroda honlapja 2023.10.03.) (5. melléklet)

2. ábra. Hajdúböszörményi Polgármesteri választások 2019

Nemzeti választási iroda honlapja alapján saját készítésű ábra. (Nemzeti választási iroda honlapja 2023.10.03.)

Mint fentebb említettem, a jelenlegi polgármester a 2019-es önkormányzati választások óta újra Kiss Attila, aki a Kossuth Lajos Tudományegyetemen végzett művelődés- és felnőttképzési menedzser szakon, 1993 és 1996 között. (Klebensberg Központ honlapja 2024) Jelen van a város közéletében is. Szoros kapcsolatot tart fenn a városban lévő civil szervezetekkel és egyesületekkel, köztük tagja a Városi és Pedagógus Kórusnak is. Önkormányzati munkáját tekintve, számos fejlesztést indítottak el, mint például: „*fedett uszoda, strandfürdő teljes átalakítása, középiskolai kollégiumot, szennyvízprogram II. üteme stb.*” (Hajdúböszörmény város honlapja 2024) Kiemelt feladat lett az önkormányzati intézmények, az utak, a járdák és közterületek folyamatos karbantartása és fejlesztése. A város főterét is átalakították Kiss Attila polgármesteri ciklusa alatt, amely „Műemléki jelentőségű terület” címet kapott és Magyarország legszebbjei közé tartozik. (Hajdúböszörmény város honlapja 2024)

A Hajdúböszörményi önkormányzatnak öt osztálya van, amely különböző feladatokat lát el. Ez az öt: Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály, Gazdálkodási Osztály, Jogi és Szervezési Osztály, Hatósági Osztály, Pályázati és Vagyonkezelési Osztály. Az önkormányzat feladatai közé tartozik többek között a gazdasággal kapcsolatos feladatok, mint például: a beruházási programok terveinek előkészítésében való együttműködés, az éves költségvetési terv előkészítésében való közreműködés, a területileg illetékes Magyar Államkincstárral (MÁK) való kapcsolattartás, továbbá szerepe van az intézmények pénzellátásával kapcsolatos feladatokban is. Fontos szerepe van az önkormányzatnak a település fenntartásában és folyamatos fejlesztésében, figyelmet fordít az Önkormányzat a közlekedéssel, az energiaszolgáltatással, a környezetvédelemmel összefüggő feladatokra, részt vesz a védelem

alatt álló helyi értékek megőrzésében. Az Önkormányzat érdekei közé tartozik a pályázatok feltárása és benyújtása. Szerepet vállal a lakosság életében is, közreműködik a lakossági fórumok megszervezésében, kapcsolatot tart és együttműködik a városi ifjúsági, illetve sport tevékenységgel foglalkozó civil szerveződésekkel és egyesületekkel. (Hajdúböszörmény város honlapja 2024)

Hajdúböszörményben számos egyesület és alapítvány található, amelyek mindegyike különféle célokat határozott meg. Vannak köztük olyanok, amelyek a lakosság jólétével foglalkozik, a legtöbb a fiatalokat célozza meg leginkább a sportolás tekintetében és több olyan is van, ami a környezettel foglalkozik, illetve van olyan, amelynél megjelenik az oktatásnak is. Azonban a legtöbb civil szervezet a kulturális tevékenységekre és a sporttevékenységekre irányul. A bíróság.hu oldalon összesen 38 alapítvány és 101 egyesület van nyilvántartva, amelyek közül párat kiemelnek.

Néhány alapítványok: 1.Hajdúböszörményért Alapítvány, amely céljául tűzte ki a városban élő polgárok *„életét és gyarapodását szolgáló városépítési-, infrastrukturális-, gazdasági-, egészségügyi-, oktatási-, sport- és kulturális jellegű fejlesztéseket és kezdeményezéseket.”* (Magyarország Bíróságai honlapja 2024); 2.Hajdúböszörményi Kálvin Alapítvány: *„célja, hogy oktatási-nevelési, ismeretterjesztési, kulturális, civil közösségteremtő projekteket, eseményeket, programokat és ezek feltételrendszerének kialakítását célzó fejlesztéseket, beruházásokat támogasson.”* (Magyarország Bíróságai honlapja 2024); 3.Hajdúböszörményi Mentő Alapítvány célja pedig a *„Beteg- és mentőellátás, sürgősségi ellátás színvonalának emelése, mentődolgozók képzése, munkájuk színvonalának emelése, műszerpark fejlesztése, munkafeltételek javítása.”* (Magyarország Bíróságai honlapja 2024)

Néhány egyesületek: 1.Civilek a Lakóhelyért Egyesület, amelynek célja a *„Kulturális örökség megőrzése, hagyományörzés; hagyományos paraszti értékek gyűjtése, népszerűsítése generációk útján helyileg és regionális szinten.”* (Magyarország Bíróságai honlapja 2024); 2.Hajdúböszörményi Bocskai Néptáncgyűttes Baráti Körének Egyesülete *„A Kárpát-medence kultúrájának megőrzése, továbbadása és népszerűsítése minél szélesebb körben. A Bocskai Néptáncgyűttes működtetése.”* a célja. (Magyarország Bíróságai honlapja 2024); 3.Hajdú-Center Egyesület több céllal is rendelkezik, többek között civil összefogással való településfejlesztés, a helyi gondok jelzése, amelyek a helyi lakosságot érintik, alapvető céljának tarja a kulturális ismeretterjesztő programok kialakítását és megvalósítását. (Magyarország Bíróságai honlapja 2024)

3. Hajdúböszörmény oktatási rendszere

"Az iskola dolga, hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni, hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat, hogy megtanítsen bennünket a jól végzett munka örömeire és az alkotás izgalmára, hogy megtanítsen szeretni, amit csinálunk, és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni." (Szent-Györgyi Albert)

3.1. Fogalmi alapok

1. Formális tanulás: Ez a típusú tanulás olyan intézményekben valósul meg, ahol iskolarendszerű keretek között zajlik az oktatás és képzés. Formális szabályok között (törvények, rendeletek és szabályzatok) viszonylag mereven zajlik az oktatás. A tanulás végén pedig oklevelet és szakképesítést kapnak a résztvevők. (Juhász 2016)

2. Nem formális tanulás: Olyan oktatási és képzési rendszer, amely már kevésbé zajlik iskolarendszerűen, emellett pedig a formális jegyek gyengülnek. Az oktatás és képzés sikerességét nem ismerik el hivatalos végzettséggel, jellemzően tanúsítványt kaphatnak a résztvevők. Olyan ismeretek szerzése a cél, amelyek rövidebb képzések keretében valósulnak meg, jellemzően tanfolyam jelleggel a munkaerő-piaci pozíció megtartására irányulva. (Juhász 2016)

3. Informális tanulás: A mindennapok során, állandó jelleggel megtapasztalt tanulási forma. Ennek során nem feltétlenül tudatos a tanulás, bár szándékolt is lehet. Maguk az egyének pedig nem biztos, hogy tudatában vannak annak, hogy a készségük és tudásuk bővül. (Juhász 2016)

4. Autonóm tanulás: *„Amikor a tanulást saját maga kezdeményezi a tanuló, és önálló, irányított tanulási programot valósít meg, utána jár olyan dolgoknak, amelyekre nem jól emlékszik, ellenőrzi meglévő ismereteit, felfrissíti korábban megszerzett tudását saját elhatározása alapján. Ez a fajta autonóm tanulás lehet önállóan eltervezett célokkal történő folyamat, de sok esetben a formális és/vagy nonformális tanulás hatékony kiegészítője is.”* (Juhász 2016:80)

5. A felnőttnevelés: Formális és nem formális folyamatok szervezett összessége, amely a nagykorú és felnőtt személyre irányul meghatározott célok érdekében, megcélózva a személyiségfejlesztést. Ezáltal az egész személyiségre vonatkozik a fejlesztése. (Juhász 2016)

6. A felnőttképzés: A felnőttek személyes képességeire, a szakmai fejlődésére, továbbképzésére, illetve átképzésére irányuló, nevelés és oktatás, amely így része a felnőttnevelésnek emellett pedig párja a felnőttoktatásnak. (Juhász 2016)

7. A felnőttoktatás: *„A felnőttnevelés azon területe, amely döntően ismeretnyújtáson és elsajátításon keresztül valósul meg”* (Durkó – Harangi 2002:172), és így a felnőttképzéssel szoros kölcsönhatásban áll.” (Juhász 2016:79)

8. A felnőttképzésre vonatkozó szabályozók: 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről: E törvény szabályozza a személyi és tárgyi hatályokat, a jogszabályban meghatározásra kerül, hogy milyen képzési formákat lehet indítani, szabályozza továbbá a felnőttképzési tevékenységhez kapcsolódó eljárás és intézményrendszert, a felnőttképző szakértői rendszert, tartalmazza még a felnőttképzési jogviszonyra vonatkozó feltételeket, illetve a felnőttképzést működtetőre vonatkozó szabályokat és köteleességeket tartalmazza. A törvény végrehajtási rendelete pedig a: 11/2020. (II.7.) Kormányrendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról. (2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről)

9. Szakképesítés: *„A szakképesítés - melyet nevezhetnénk akár alap-szakképesítésnek is - egy állam által elismert, az Országos Képzési Jegyzékben meghatározott képzés. Célja széleskörű szakmai ismeretek átadása és akár több foglalkozás valamennyi munkakörének betöltésére képesít.”* (melyiksuli.hu 2024)

10. Részszakma: *„A képzési és kimeneti követelményekben – részszakmaként – meghatározható a szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé.”* (Felnőttképzés – szolgáltatások képző intézményeknek honlapja 2024)

11. Szakmai oktatás fogalma: *„Az új szakképzési rendszerben a szakképző intézményben a szakmajegyzékben meghatározott szakmára felkészítő oktatást szakmai oktatásnak nevezzük, amely ágazati alapoktatásra és ezt követő szakirányú oktatásra tagolódik. Az ágazati alapoktatást követően ágazati alapvizsgát tesznek a tanulók, amely az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudást és kompetenciákat méri országosan egységes eljárás keretében.”* (Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara honlapja 2024)

12. Szakmai képzés fogalma: *„Szakmai képzés a programkövetelményre figyelemmel kidolgozott, felnőttképzési szakértő által előzetesen minősített képzési program alapján folytatható. Vizsga neve: képesítő vizsga.”* (Felnőttképzés – szolgáltatások képző intézményeknek honlapja 2024) A szakmai képzések és azok megszerzése megvalósulhatnak állami szakképző intézményben, illetve piaci felnőttképzőknél. (HKVSZ Hűtő- és Klimatechnikai Vállalkozások szövetsége honlapja 2024) *„Itt többféle tanfolyamot lehet*

nyilvántartásba vetetni, bármilyen képzőhely bejelenthet új továbbképzést...” (HKVSZ Hűtő- és Klimatechnikai Vállalkozások szövetsége honlapja 2024)

13. Lifelong Learnig (LLL): Az az élethosszig tartó tanulás, amely a készségek, képességek és ismeretek folyamatos, egész életen át tartó elsajátítását, fejlesztését takarja. Ide tartozhat a formális az informális és nem formális tanulás is. (Tót – Borbély – Szegedi 2012)

3.2. Hajdúböszörmény közoktatási rendszere

Hajdúböszörmény közoktatási rendszerét szeretném röviden áttekinteni, hiszen ezek az intézmények azok, amik alapot adnak a felnőttek oktatásának és képzésének. Ezen intézmények célja, hogy alapismereteket adjon át a diákoknak. A településen az oktatási intézményeket tekintve, megtalálható minden fokozat, egészen a bölcsődétől kezdve az egyetemig, illetve található egy intézmény, amely a sajátos nevelésű gyermekekkel foglalkozik.

Egy Városi Bölcsőde található a településen, ahol 74 fő fér el összesen. *„Bölcsődénk a gyermekjóléti alapellátás részeként hozzájárul a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez.”* (Hajdúböszörmény város honlapja 2024) Az óvodák számát tekintve összesen 5 db található, amelyből közül 3 önkormányzati fenntartású, 1 egyházi fenntartás alá tartozik egy pedig a Debreceni Egyetemhez tartozó gyakorló óvoda. 3-tól 6 éves korig biztosítják a gyermekek nevelését és gondozását. 2018-as adatok alapján sokkal kevesebb óvodás vett részt a nevelésben, csökkenő tendenciát mutatva a gyermekek létszámában. Ez közel azonos a településen lévő népességszám csökkenési arányaival, illetve 0-14 éves korosztály csökkenésével a település népességén belül. (Bondor – Gonda 2018)

A településen már az 1900-as évektől kezdődően találhatóak általános iskolák. (Sári 1997) Napjainkban 6 általános iskola működik és foglalkozik a gyermekek nevelésével és oktatásával, amelyből Bodaszőlőn található egy pedig egyházi fenntartás alatt áll, míg a többi a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ fenntartása alá tartozik. A 2023/2024-es tanévben ebben a hat iskolában összesen 1943 gyerek iratkozott be és vett részt a mindennapos oktatásban. (Oktatási hivatal honlapja 2024) A következő általános iskolák találhatóak meg a városban: Hajdúböszörményi Bocskai István Általános Iskola, Hajdúböszörményi Bethlen Gábor Általános Iskola, Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Középkerti Magyar-Német Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Zeleméry László Általános Iskola, Baltazár Dezső Református Általános Iskola. Ezek az iskolák nagy hangsúlyt fektetnek az idegennyelv ismeretének az elsajátítására,

a művészetek megismerésére és azokban való kiteljesedésre, a református iskolában pedig a vallás kap fontos szerepet. (Bondor – Gonda 2018)

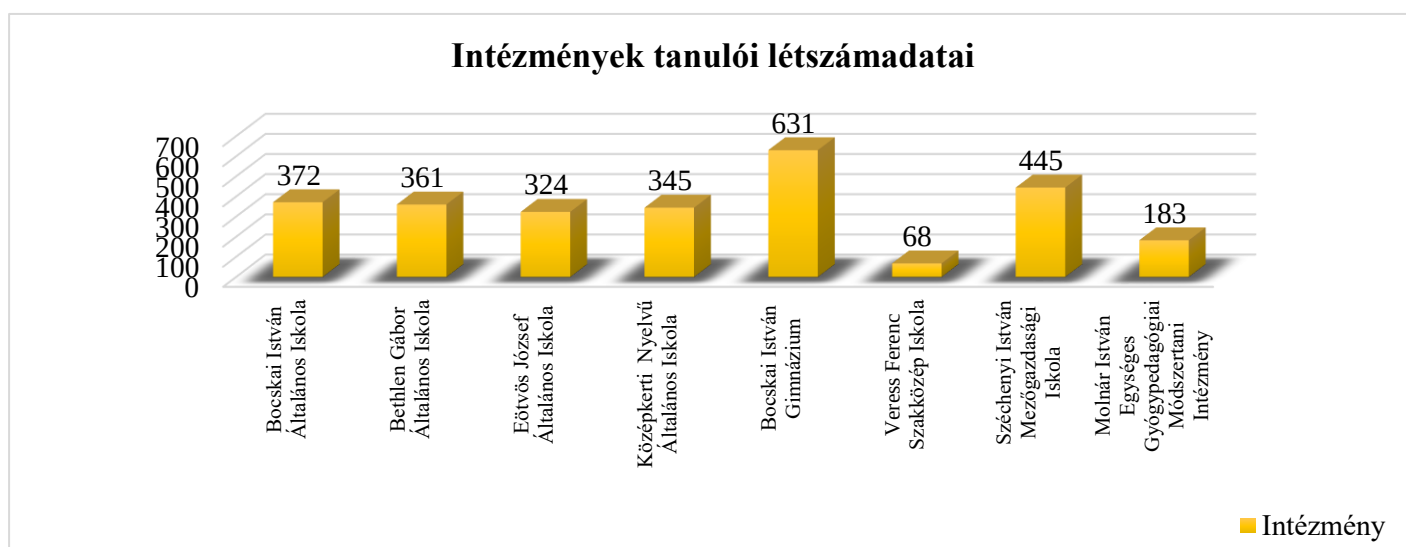
A településen találhatóak középiskolák is, amelyek számát tekintve összesen 3 darab intézményt jelent. A Hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium tanulói létszám adatait tekintve összesen 2023/2024-es adatok alapján 631 fő. Az intézmény fenntartója a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ. (Oktatási hivatal honlapja 2024) Ma Gimnáziumban öt tagozat található: nyelvi képzés, humán képzés, műszaki képzés, természettudományi képzés és nyolcévfolyamos képzés. (Oktatási hivatal honlapja 2024) Berettyóújfalui SZC Veress Ferenc Szakképző Iskolát 1969-ben alapították, akkor még szakmunkásképzőként, melyet a szocialista nagyipar, a helyi iparosítás igényei hívtak életre. (Berettyóújfalui SZC Veress Ferenc Szakképző Iskola honlapja 2024, továbbiakban: BSZC VFSZI) Az intézményben tanulók létszámát tekintve csak 2022-es adatok vannak még jelenleg feltüntetve, amely tekintetében 215 fő vesz részt oktatásban, ebből pedig 68 fő vesz részt nappali tagozatos oktatásban. (BSZC VFSZI minőségirányítási rendszere 2023) A képzési profil eltolódott a szolgáltatás jellegű képzések felé, korábban az ipari képzések voltak a jellemzőek. Az iskola biztosítja a gyakorlatias képzés érdekében a tankonyhát, a tanboltot, a tantermet, a kőműves műhelyet és a szociális demonstráló termet. Jelenleg nappali tagozaton, amely a 9-11. évfolyamot jelenti, a szakmajegyzékben feltüntetett képzések közül a turizmus-vendéglátás ágazatban szakács és pincér-vendégtéri szakember, az építőiparban pedig kőműves végzettséget szerezhetnek az ott tanulni vágyó diákok. (BSZC VFSZI honlapja 2024) Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium a harmadik középfokú oktatási intézmény, amely megtalálható Hajdúböszörményben. (Bondor – Gonda) Az alábbi képzési szintek találhatóak meg jelenleg az intézményben: 5 éves Technikumi képzés, 3 éves szakképző iskolai képzés, 2 éves érettségire felkészítő képzés, Felnőttek szakmai oktatása, Felnőttek szakmai képzése. (Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium honlapja 2024, továbbiakban: ÉASzC SZIMÉTSZIK) Ennek az intézménynek a jelenlegi fenntartója az Agrárminisztérium. (Oktatási hivatal honlapja 2024) Az intézményben összesen 692 fő vesz részt oktatásban, ebből pedig 445 fő az, aki nappali rendszerű képzésben vesz részt.

1970-ben alapították meg a Hajdúböszörményi Óvónőképző Intézetet, amely ekkor még a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola egyik tagozataként volt jegyezve. A 2000-ben történt egész

országára kiterjedő integráció során a Debreceni Egyetem részévé vált a Debreceni Egyetem Hajdúböszörményi Pedagógia Főiskolai Kar néven. 2017-ben elindították a Gyógypedagógia alapszakot 2019-ben pedig a Romológia alapképzést. Jelenlegi alapképzések az egyetemen a következők: csecsemő- és kisgyermeknevelő, gyógypedagógia, óvodapedagógus, nemzetiségi óvodapedagógus, romológia, szociálpedagógia. Mesterképzésen az alábbi két szak indul: gyermekkultúra és szociálpedagógia. (Felvi.hu 2024) Az óvodapedagógia képzésnek köszönhetően, kialakítottak egy gyakorló óvodát is, így a hallgatók minél jobban el tudják sajátítani tudásukat a gyakorlatban is. (Bondor – Gonda 2018)

Dr. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégiumról is fontos szót ejteni, hiszen a sajátos igényű gyermekekre specializálódik. 1979 óta működik, 1982-től pedig az óvodai tagozat is elindult. 2021-ben egy tagintézmény csatlakozott hozzá, a Hajdúdorogon található Kalkuttai Teréz Anya Általános Iskola, továbbá az intézmény úgynevezett utazó gyógypedagógiai konduktori hálózatot működtet a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ illetékességi területén lévő iskolák sajátos nevelési igényű tanulói számára. (Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium honlapja 2024, továbbiakban: Molnár István EGYMIÓÁKIK 2024) Az intézmény tanulói létszáma a 2023/2024-es tanévben összesen: 183 fő volt. (Molnár István EGYMIÓÁKIK 2024) Ezen felül az utazó gyógypedagógiai konduktori hálózatban ellátott gyermekek száma: 169 fő. A Hajdúdorogi tagintézményben ellátottak száma pedig: 21 fő. (Molnár István EGYMIÓÁKIK 2024)

1. ábra A városi közoktatási intézmények tanulói létszámadatai

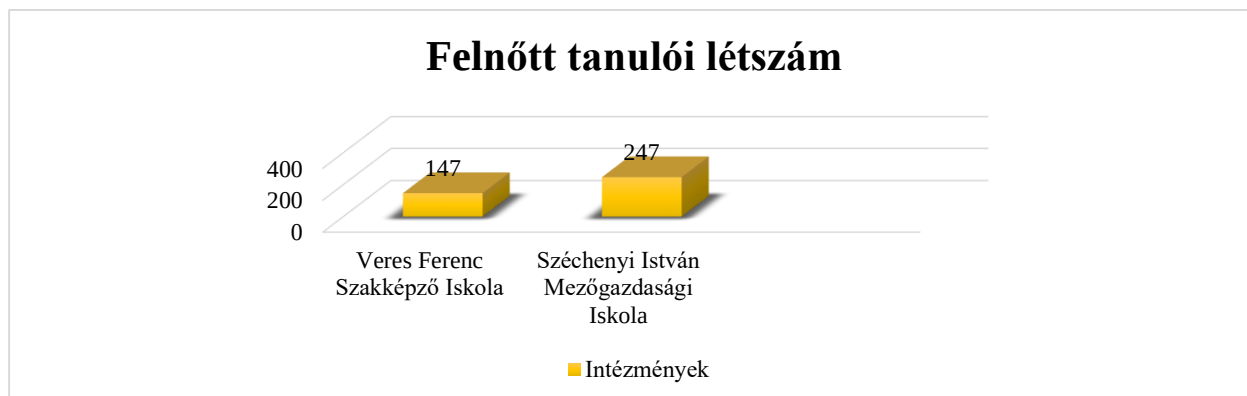
Az utolsó ismert adatok alapján saját készítésű ábra. (2024)

3.3. Iskolarendszerű és iskolarendszeren kívüli felnőttoktatás

Berettyóújfalui SZC Veress Ferenc Szakképző Iskolában a felnőttek szakmai oktatása zajlik. Minden olyan személy részt vehet a képzésben, aki betöltötte a 16. életévét. (BSZC VFSZI Iskola honlapja 2024) A tanórák esti munkarendben zajlanak, amely heti 2-3 alkalmat jelent vagy pedig a hétvégi napokra szervezik amennyiben igény van rá, illetve, ha a képzés azt kívánja meg. Az elméleti órák nagy részét a könnyebbség érdekében az online térben tartják meg. A technikumi szakmai oktatásba azok csatlakozhatnak, akik érettségivel rendelkeznek a szakképző iskolai szakmai oktatásba pedig azok, akik a középiskolát legalább 10. évfolyamáig teljesítették. (BSZC VFSZI honlapja 2024) A felnőttek az alábbi három képzésből válogathatnak: Divatszabó, Szárazépítő, Szociális ápoló és gondozó. (BSZC VFSZI honlapja 2024) A felnőttképzésben résztvevők számáról csak 2022-es adatok vannak jelenleg közzé adva, ez alapján 147 fő vesz részt ilyen képzésben. (BSZC VFSZI minőségirányítási rendszere 2023)

Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégiumban formális iskolarendszeren belüli, illetve iskolarendszeren kívüli felnőttoktatás zajlik, mely során szakmai végzettséget kaphatnak. Az intézmény lehetőséget ad arra, hogy megszerezzék az érettségit, amelyet kétéves képzési idő alatt tehetnek meg azok, akik rendelkeznek szakmunkás vagy pedig szakmai bizonyítvánnyal. Ezután a képzés után lehetőségük van továbbtanulni a szintén 2 éves technikumban. (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024) A technikumi képzés során 4 képzés közül válogathatnak a továbbtanulni vágyók. Ezekben a képzésekben részt vehet mindenki, aki rendelkezik érettségi bizonyítvánnyal, ezáltal felnőttek oktatása is megjelenik a technikumi képzésben. (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024) A centrum iskoláiban megjelenik a felnőttek szakmai oktatása, amely hosszabb ciklust ölel fel, hiszen ezek a képzések 1 vagy pedig 2 évesek. Továbbá megjelenik még a felnőttek szakmai képzése is, amely formális, azonban iskolarendszeren kívüli, az intézményben zajló oktatási forma. A szakmai képzések rövidebb idejűek, körülbelül 3-10 hónapot ölelnek fel. (Északi Agrárképzési Centrum honlapja 2024) Az intézményben a felnőttképzésben résztvevők száma 247 fő 2023-as adatok alapján.

2. ábra. *A formális tanulási intézményekben részt vevők száma Hajdúböszörményben 2023-ban.*

2023-as év adatai alapján, saját készítésű ábra. (BSZC VFSZI minőségirányítási rendszere 2023) (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2024)

3.4. Iskolarendszeren kívüli vállalkozások

A legnagyobb felnőttképzéssel foglalkozó vállalkozás Hajdúböszörményben a SIMONINFO Multimédia és Oktatási Kft. 2004 óta foglalkoznak felnőttképzések szervezésével. A képzési kínálatuk a következőkből állnak: Részszakmák, Szakképesítések, Gépkezelő szaktanfolyamok és hatósági vizsgák, Hatósági jellegű képzések, Tűzvédelmi szakvizsgák és Kompetenciafejlesztő képzések. (SIMONINFO Multimédia és Oktatási Kft. honlapja 2024) A Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszerben szereplő nyilvános adatok alapján a kapcsolódó szolgáltatásai az alábbiak: „*Előzetesen megszerzett tudás mérése; Elhelyezkedési tanácsadás; Álláskeresési tanácsadás; Képzés hatékonyságának növelése; Munkavállalás elősegítése; Képzési szükségletfelmérés; Pályaorientációs tanácsadás; Pályakorrekciós tanácsadás.*” (Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszer honlapja 2024)

Az autósiskolák is felnőttképzési vállalkozásoknak számítanak, hiszen 16 éves kortól bármilyen korosztály jelentkezhet a képzésben való részvételre. Hajdúböszörményben öt autósiskola van, azonban ebből csak négy az, aminek a székhelye a városban található. Ez a négy az Andorkó Autósiskola, a kisAndorkó Autósiskola, az Ungvári Autósiskola, és a DobóT Autósiskola. A nem Hajdúböszörményi székhelyű iskola pedig a Koroknai Autósiskola, amelynek csak az egyik telephelye található a városban.

A legalapvető rendelet, amelynek meg kell felelniük az a: „24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet a közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól”. (24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet a közúti

járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól) Emellett képzést kell engedélyeztetniük, amelyet az Építési és Közlekedési Minisztériumnak kell benyújtaniuk. (Dr. Berek – Vég 2009)

A közúti járművezetők képzését a hatósági képzési engedély alapján az alábbi kategóriákban tarthatóak meg: „A”, „B”, „C”, „D”, „A1”, „A2”, „B1”, „C1”, „D1”, „AM”, „T”, „K”, „TR”, „BE”, „CE”, „C1E”, „DE”, „D1E”. A képzési engedély továbbá tartalmazza azt vagy azokat a képzési formákat, amelyben a képző szerv az oktatást végezheti, ilyen lehet: az elméleti tantermi, az elméleti e-learning illetve a gyakorlati forma. A képzés felelőse a képzési szervezet iskolavezetője. (24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet a közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól 3. § (2))

3.5. Nem formális oktatás

Az aSzakkört a Nemzeti Művelődési Intézet indította útjára 2020-ban a Népművészeti Egyesületek Szövetségével együttműködve, mint online tudásmegosztó felület, ahol a hagyományos szakköri tevékenységeket tekinthetik meg az érdeklődők, a tevékenység fázisaira lebontva, ezáltal könnyedén el tudják sajátítani önállóan. Ezek a videók díjmentesen megtekinthetők és a szakköri foglalkozáshoz is ingyen lehet csatlakozni. 2022-ben 15.000 fővel indult újra el ez a kezdeményezés és 15 szakág került meghirdetésre. (aSzakkör honlapja 2024) A szakkörök eszközök és alapanyag szükségletét biztosítják a települések számára a program keretén belül. 2022-ben 5000 szakkör elindítására jelentkeztek települések, így 7500 résztvevővel indultak el országszerte szakkörök (első körben nemezelés, gyöngyfüzés, hímzés, csipkeverés, vesszőfonás, mézeskalács-készítés témákban). (aSzakkör honlapja 2024)

Hajdúböszörményben is lehetőség nyílt ezen szakkörökbe csatlakozni. Az egyik ilyen a Nemezelés szakkör, amely 20 alkalmas, a másik szakkör pedig a Gyertyaöntés, ami szintén 20 alkalmas. Ezek a szakköri foglalkozások a Hajdúböszörményi Tájházakban valósul meg. A foglalkozások jelenleg is zajlanak, a várható vége 2024.05.31. (aSzakkör honlapja 2024)

Az aSzakkör azért tekinthető nem formális oktatásnak mivel nem intézményi keretek között zajlik, illetve a formális keretek nincsenek erősen jelen. Mivel van egy szakkör vezető/oktató ezért az alá fölé rendeltség megjelenik a tanuló és a tanár között, de ebben az esetben ez már sokkal szabadabb keretek között valósul meg.

4. Esettanulmány: Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégium

Az alábbi fejezetben egy esettanulmányt készítettem az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégiumról. Kitértem az intézmény felépítésére az ott zajló jelenlegi oktatási formákra és magára a felnőttképzésre, hogyan épül fel, milyen módszereket használnak az oktatás folyamán. Majd pedig a fejezet végén, megkíséreltem fejlesztési javaslatokat tenni a felnőttoktatás fejlesztésére azoknak a mentén, amiket az interjú és az intézményi információk alapján tapasztaltam az oktatással kapcsolatosan. Az információkban segítségemül szolgált Kovács Attila Károly intézményvezető úr egy interjú keretében, illetve a következő dokumentumok: a Szervezeti és Működési szabályzat, a Munkaterv és a Szakmai Programterv a 2023/2024-es tanévre vonatkozóan.

4.1. Intézmény rövid története

1937-ben a Hajdúböszörményi városvezetés támogatta egy új típusú intézmény kialakítását a városban, mivel magas tanulói létszámot reprodukáltak abban az időszakban a városban. 1938/39-es tanévben nyílt meg az intézmény, akkor még külön fiú és leány osztályok voltak. A Mezőgazdasági Népiskola 1944-ben a háború miatt nehézségekbe ütközött, azonban még abban az évben újra indult az oktatás az intézményben. Majd pedig a háború után változások indultak meg az iskola életében. 1945-ben Magyar Gazdaképző Iskola néven a Földművelésügyi Minisztérium fenntartása alá került. (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024) (6. melléklet) Az iskola dolgozói és maga az intézmény nagy szerepet játszott a település és a környező települések képzettségében. Megjelent a felnőttképzés is, melynek keretében az újonnan földhöz jutó gazdák számára szerveztek képzéseket tanfolyam jelleggel, ezek között szerepel például: az 50 napos gazdasági tanfolyam, a 6 napos gazdasági tanfolyam, az aranykalászos gazdaképzés, és az ezüstkalászos gazdasági tanfolyam. (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024) 1950-ben politikai befolyásoltság miatt újabb változások következtek be az intézmény életében. 1958-ban megindult a 2 éves mezőgazdasági szakiskolai forma, melynek köszönhetően a fő profilja miatt az intézmény immár Mezőgazdasági Gépészképző Szakiskola lett, ahol a hallgatók leginkább 18 és 22 év közöttiek voltak. 1965-től az intézmény áttért a felnőttképzésről a 3 évfolyamos iskolarendszerű képzésekre, ahol már a fiatalok kaptak főszerepet az oktatásban. Azonban az intézmény továbbra is foglalkozott üzemi felnőttképzéssel, illetve tanfolyam jellegű képzésekkel is. (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024) 1991-ig az iskola számos formai változáson ment keresztül, ekkor váltott az intézmény

nevet: Széchenyi István Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet. További formai változások következtek be így a jelenlegi neve 2020-ban lett: Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégium. (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024) (7. melléklet)

4.2. Felépítése

Északi Agrárszakképzési Centrum Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégium (továbbiakban: Széchenyi István Mezőgazdasági Iskola) az Északi Agrárszakképzési Centrum tagintézménye. Maga a Centrum költségvetési szerv, amely *„a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX törvény, valamint a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II.7.) Kormányrendelet előírásaira tekintettel akkreditált vizsgaközpont, vállalkozásokkal és felsőoktatási partnerekkel együttműködve ágazati képzőközpontot és tudásközpontot hozhat létre az oktatók továbbképzésére és a tanulók szakmai képzésének támogatására.”* (ÉASzC SZIMÉTSZIK Szervezeti és Működési Szabályzat 5.1.2. 2021:10) *„2020 júliusától 11 agrár középfokú szakképzést folytató iskolával, két tagintézménnyel egy új intézmény jött létre: az Északi Agrárszakképzési Centrum.”* (Északi Agrárszakképzési Centrum honlapja 2024) Székhelye Nyíregyházán található az Északi ASzC Westsik Vilmos Élelmiszeripari Technikum és Szakképző Iskolában.

A költségvetési szerv fő feladata a szakképző intézményein keresztül, a szakmajegyzékben meghatározott szakmára való felkészítés, szakmai oktatással és szakképesítésre felkészítő szakmai képzés végzése. Ezeket a feladatokat *„a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti szakképzési feladatok és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti köznevelési feladatok”* szabályozzák. (ÉASzC SZIMÉTSZIK Alapító okirat 4.3. 2020:4) (8. melléklet) A költségvetési szerv vezetője a főigazgató és a kancellár. A főigazgató felel a szakképzési centrum részeként működő szakképző intézmények szakképesítési alapfeladatainak ellátásáért a kancellár pedig a szakképzési centrum törvényes és szakszerű működésért felel. (ÉASzC SZIMÉTSZIK Alapító okirat 5.1. 2020) A Széchenyi István Mezőgazdasági Iskola vezetősége folyamatosan tartja a kapcsolatot a főigazgatóval és a kancellárral, illetve folyamatos adatszolgáltatás van a centrum irányába a Széchenyi István Mezőgazdasági Iskola vezetősége által.

A Széchenyi István Mezőgazdasági Iskola 2020 óta tagintézménye az Északi Agrárszakképzési Centrumnak, amióta centrum minősítésben vannak. A fenttartójuk pedig az Agrárminisztérium. A jogszabályban meghatározott alapfeladatai közé tartozik a technikumi

szakmai oktatás, technikum nyelvi előkészítő, szakképző iskolai szakmai oktatás, a saját nevelési igényű tanulók és a fogyatékkal élő nagykorú személyek, valamint a beilleszkedési nehézségekkel küzdő nevelés és oktatása, kollégiumi előállítás, illetve kifutó jelleggel: felnőttoktatás, szakgimnáziumi és szakközépiskolai nevelés-oktatás és Arany János Programok. (ÉASzC SZIMÉTSZIK Alapító okirat 6.2.11. 2020)

A Széchenyi István Mezőgazdasági Iskolának van egy tagintézménye az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakképző Iskola és Kollégium Brózik Dezső Berettyóújfaluban, (továbbiakban: Brózik Dezső tagintézmény) amely 2015 óta, tartozik hozzá. (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024) A telephely vezetője Kóti Imre. Itt vannak saját oktatóik, azonban a két intézmény között van átjárás az oktatók tekintetében.

4.3. Infrastruktúra, pénzügyi háttér és humánerőforrás

A Széchenyi István Mezőgazdasági Iskola jól el van látva technikai eszközökkel. Közel 200 eszköz található meg az intézményben. Ebbe beletartozik, hogy vannak tanulói asztali számítógépek, van tablet, illetve minden oktátónak van saját laptopja. Továbbá az iskola rendelkezik 5 darab okostévével, illetve 20 darab projektorral. Mindemellett rendelkeznek 3 darab számítógépes teremmel, amelyből 2 a főépületben található, 1 pedig a kollégiumban. Ezen felül egy számítógépes terem található a Brózik Dezső tagintézményben is. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2024)

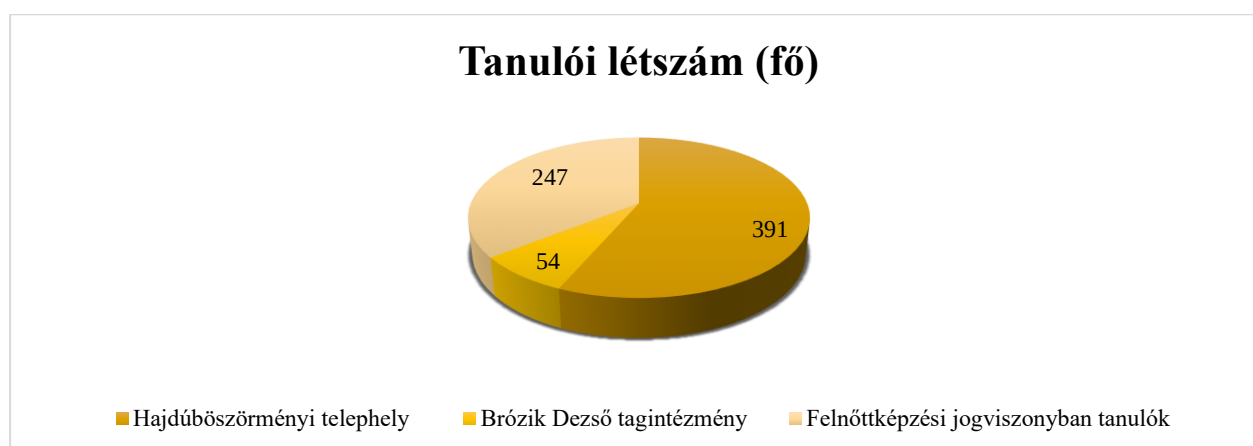
Az intézményhez tartozik egy kollégium, amelynek jelenlegi létszáma a 2023. október 1-jei adatok alapján 119 fő. Az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium és a Hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium, valamint a Berettyóújfalui SZC Veress Ferenc Szakképző Iskola tanulóinak van lehetősége férőhelyet kérnie. A kollégiumban a szobákon kívül található közösségi terek, tanulószobák, konyhai helyiség, illetve a fentebb már említett számítógépes terem. (ÉASzC SZIMÉTSZIK Házirend 2023)

Az intézmény számára a megfelelő pénzügyi háttérrel a fenntartó tehát az Agrárminisztérium és az Északi Agrárszakképzési Centrum biztosítja. Minden év elején összeírják, hogy hány képzést indítanak, ebbe beletartozik a diákok nappali tagozaton működő képzése, illetve a felnőttek oktatása is. A megfelelően összeírt összeg után a tanulói létszámadatok alapján, a fenntartótól, illetve a Centrumtól lekérlik a normatívát, amiből finanszíroznak mindent a terveiknek megfelelően.

Az intézményben 36 osztály működik, ebből a székhelyen 22, a tagintézményben pedig 3 osztály. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév munkaterv 2023) A felnőttek szakmai oktatásában pedig 10 osztály van jelenleg. A tanulói létszám a 2023. október 1-jei adatok szerint összesen 629 fő, amelyből 391 fő a tanulói létszám, a Brózik Dezső tagintézményben tanulók létszáma 54 fő, felnőttképzési jogviszonyban pedig 247 fő tanul. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2024) Az összes dolgozói létszám 85 fő, amelyből a nevelési-oktatási feladatot végzők 58 fő. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2024)

Minden osztálynak van osztályfőnöke, ez a rendszer jelen van a felnőttképzés és -oktatást tekintetében is. 2023. október elsejei adat alapján 10 osztály van felnőttképzésen, ahol a felnőttek szakmai oktatásában 247 fő vesz részt a kétéves érettségi felkészítés technikumban pedig 27 fő. Őket az intézményben nappali tagozaton oktató oktatók oktatják. Azonban abban az esetben amikor külső helyszínen zajlik az oktatásuk, mert egy cég felkérte az intézményt, hogy tartson képzést az alkalmazottainak, ebben az esetben külsős oktatókat alkalmaznak egy megbízási szerződés keretében. A külsős képzések során is biztosítva van az osztályfőnök a csoportoknak, amelyet szintén az iskola ad. Ebbe beletartozik az is, hogy az adminisztratív feladat is az iskola kötelessége, illetve a KRÉTA rendszer használatának biztosítása is.

3. ábra. Tanulói létszámadatok az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégiumban tanulók számáról 2023-ban. (fő)

Intézményi adatok alapján saját készítésű ábra. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2024)

4.4. Képzési rendszer

A képzés tekintetében megkülönböztethető nappali tagozatos képzés és a felnőttek képzése, oktatása. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév Szakmai Program 2023). A

következő képzési típusok jelennek meg: 5 éves Technikumi képzés, 3 éves szakképző iskolai képzés, 2 éves érettségire felkészítő képzés, felnőttek szakmai oktatása, felnőttek szakmai képzése (ÉASzC SZIMÉTSZIK honlapja 2024)

A képzések ágazatokra bontva zajlanak. Összesen 5 ágazat van: mezőgazdaság és erdészet, élelmiszeripar, környezetvédelem és vízgazdálkodás, agrárgépés, erdész és vadgazdálkodás ágazatok. Ezek belül találhatóak meg azok a szakképesítések, amelyek a Széchenyi István Mezőgazdasági Iskolában megszerezhetnek az ott tanulni vágyók. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév Szakmai Program 2023). Mivel nagy hangsúlyt fektetnek a duális képzési rendszerükre, így nem egy képzési partnerük van, amelyekkel folyamatos kapcsolatban állnak. Ezek a következők: Formula BKS, BÉKE, Cipó pékség, NashiDay, RózsaÉp Kft, Mészáros Csoport, KITE, AXIÁL és a Vilmányi-Fa Fafeldolgozó Kft.

Az 5 éves technikus szakmai oktatás során a tanulók 5 évig járnak az intézménybe, melynek során az első két év végén, az az a 10. osztály végén, egy ágazati alapvizsgát tesznek. Ezt követi a szakirányú képzés három éven keresztül. Ezek a képzések duális képzésben zajlanak külső helyszínen.

A 3 éves szakképző iskola szakmai oktatása során a tanulók 3 évig járnak az intézménybe melynek során az első évben ágazati ismereteket oktatnak és az azt következő két évben szakirányú oktatás zajlik a számukra. 9. évfolyam végén van lehetőségük úgy dönteni, hogy mégiscsak technikumban szeretnének továbbtanulni. Ebben az esetben még ekkor van átjárhatósági lehetőségük, így az ágazati alapvizsgát majd csak a 10. év végén teszik le. A szakirányú oktatás a 10. és 11. évfolyamon a szakképző iskolában vagy pedig duális képzési keretek között valósul meg, valamilyen gazdálkodó szervezetnél. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév Szakmai Program 2023)

4.5. Felnőttoktatás a Széchenyi István Mezőgazdasági Iskolában

Külső szabályozó a felnőttképzéssel kapcsolatosan a 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről és a 11/2020. (II.7.) Kormányrendelet a felnőttképzésről szóló törvény végrehajtásáról. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév munkaterve 2023)

Mint fentebb már említettem a felnőttek szakmai oktatásával az intézményben három területen is foglalkoznak. Az egyik a felnőttek szakmai képzése – amely egy részszakmára felkészítő képzés -, a másik a felnőttek szakmai oktatása és a harmadik a 2 éves érettségire felkészítő képzés. Mindezek felnőtt jogviszonyban zajlanak, amelyek rendszerint esti, online formában vannak megtartva.

A felnőttképzésben való részvételnek a feltétele az intézményben, hogy megfeleljen a Képzési és Kimeneti Követelmények által meghatározott feltételeknek vagy pedig ennek hiányában az intézmény által összeállított és a felnőttképzési szakértő által minősített képzési programban írt bemeneti feltételeknek. A 2 éves érettségire felkészítő képzésnek a bemeneti feltétele, hogy a felnőttnek meglegyen a 3 éves szakmai végzettsége. Hiszen ennek a képzésnek a során, csak az érettségi alaptárgyakat oktatják a résztvevőknek. A szakmai képzés bemeneti feltétele érettségi vagy alapfokú iskolai végzettség, vagy esetlegesen egyéb szakmai előképzettség. A szakmai oktatás bemeneti feltételei pedig bizonyos képzések esetében alapfokú iskolai végzettség, illetve más képzések esetében érettségi vizsga. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév munkaterve 2023)

A felnőttek szakmai oktatása hosszabb időintervallumban tanulnak, hiszen 1 akár 2 évet is felölelhet a képzési idő. Maga az oktatás esti munkarendben zajlik. Ezeknek a képzéseknek csak úgy, mint a nappali tagozaton tanulóknak, szintén van, elméleti és gyakorlati része is az oktatásnak. Itt is ágazatokra bontva vannak a képzések meghirdetve, amelyek keretében szerezhetik meg az adott szakmát felnőttképzési jogviszonyban. A felnőttek szakmai képzése sokkal rövidebb ciklusú képzés, amelyeknek időtartama 4 maximum 10 hónapot ölel fel. Szintén felnőttképzési jogviszonyban zajlanak a képzések, illetve esti munkarendben vagy pedig, ha a képzés úgy kívánja akkor hétfőig is tarthatnak órákat, ebben az esetben a felnőtt tanulókkal egyeztetnek.

A kétéves érettségire felkészítő képzés az intézményben csak esti munkarendben valósítják meg, ezzel szemben a felnőttek szakmai képzése már nem csak esti, hanem esetenként hétfői, illetve 80%-ban online oktatás formájában valósul meg. A felnőttek szakmai oktatása pedig szintén úgy valósul meg, hogy az elméleti részt online formában oktatják, a gyakorlati részt pedig terepen mutatják be. Törekcsenek arra, hogy minél több mindent tudjanak megmutatni a gyakorlatban, annak érdekében, hogy a felnőttek a lehető legjobban el tudják sajátítani a gépek használatát, megismerhessék a munkahelyi körülményeket és abban nagymennyiségű tapasztalatot tudjanak szerezni. Jelenleg már nincs jogszabályban meghatározva, hogy pontosan, hogyan is, milyen arányban kell megoszlania az elméleti és a gyakorlati oktatásnak, sem felnőtteknél, sem pedig a diákok esetében. Azonban elmondható, hogy körülbelül fele-fele arányban oszlik meg a gyakorlati óraszám és az elméleti óraszám. Jellemző, hogy ha jelenléti oktatás van, akkor sokszor az óra elején elhangzik az elmélet, majd pedig mindazt, amiről szó volt megnézik gyakorlatban is.

Ezeknek a képzéseknek van egy minimális létszáma, amely alatt nem indítják el az oktatást, ez 12 főt jelent, de jellemzően megpróbálják a 15 főt összevární, mivel számukra az éri meg a leginkább. Maximum létszám tekintetében, pedig 25 fő körül szoktak jelentkezni. A számonkérés és a vizsgáztatás formájában is van különbség a három felnőttképzési szinten. A 2 éves érettségire felkészítő képzés során az óra oktatója állapítja meg, hogy milyen osztályzatot érdemel a felnőtt tanuló, amelynek számonkérési formája 7-8 hetente zajlik írásban, szóban vagy pedig gyakorlatban. A képzés zárása pedig az érettségi vizsga letéte. (Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium 2023/2024. tanév Szakmai Program 2023) A felnőttek szakmai képzése esetében és a felnőttek szakmai oktatása esetében a számonkérés és a vizsgáztatás közel azonosak. A felnőttek számára, az intézmény szakmai programjában meghatározottak szerint a képzési idő alatt minimum 3 jegyet szükséges adni. Az értékelés tantárgyak esetében 1-5-ig terjedő osztályzattal zajlik vagy pedig „megfelelt”, „nem felelt meg” minősítéssel. A tantárgyak teljesítését követően a képzésben résztvevőknek a gyakorlati egységekből is vizsgát kell tenniük, úgynevezett tananyag záró vizsgát. A tananyagzáró vizsga akkor sikeres, ha az előírt feladatok minimum 40%-át teljesítette a vizsgázó. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév Szakmai Program 2023) A bizonyítvány kiadásának feltételei a következők: a felnőttképzési szerződésben rögzített kritériumok maradéktalanul teljesültek, nem haladták meg a megengedett hiányzás mennyiségét, illetve a képzés során beiktatott ellenőrzési módokban a vizsgákat sikeresen teljesítette. (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév Szakmai Program 2023) *„A szakmai vizsgára bocsájtás feltétele - ha a képzési és kimeneti követelmény másként nem rendelkezik - a kötelezően előírt évfolyamok sikeres teljesítéséről kiállított év végi bizonyítvány. A sikeres szakmai vizsgát követően a képző technikum esetén oklevelet szakképző évfolyam esetén bizonyítványt állít ki a 12/2020.(II.7.) Korm. rendelet 33.§ - a szerint.”* (ÉASzC SZIMÉTSZIK 2023/2024. tanév Szakmai Program 2023:184)

Számos külső cég és partner kéri fel az intézményt arra, hogy a felnőttek számára tartsanak képzéseket mely nagy része nem a képző intézménynél valósul meg, hanem a cégek telephelyein. Ebben az esetben a képzésekhez minden adminisztratív feladatot ellát és a technikai háttérnek nagy részét a Széchenyi István Mezőgazdasági Intézmény biztosítja. Amennyiben a képzés olyan, amihez az intézménynek nincs szakembere, akkor ezt a külsős cégnek kell biztosítania, de a többi szükséges tényezőt az iskola ugyan úgy megadja. A számonkérés pedig teljesen ugyan úgy zajlik, mint amikor az iskola a saját telephelyén szervezi meg a képzést, annyi különbséggel, hogy az értékelés olyan módon teljesül, hogy a duális

képzőhely az oktatóval közösen értékeli és minősíti a résztvevőket. Ha olyan oktatót kell alkalmaznia az iskolának, aki nem a saját oktatójuk, akkor ebben az esetben egy megbízási szerződést kötnek a felkért oktatóval. Ez az oktató lehet egy ténylegesen külsős személy vagy pedig lehet a cég egyik embere, aki már régóta dolgozik ebben a munkakörben.

A felnőtteket a Széchenyi István Mezőgazdasági Iskola Intézmény vezetője úgy látja, hogy aktívak és szívesen vesznek részt ezekben a képzésekben, hiszen elmondása szerint, azok iratkoznak be a képzésekre, akik tényleg szeretnék valamilyen szakmai papírt szerezni. A cégek pedig partnerek abban, hogy a náluk dolgozó felnőttek munkaidő berkein belül vegyenek részt ezekben a képzésekben, mivel ezt az időt is beszámítják a munkaidejükbe. Illetve a cégek is nagyon motiváltak abban, hogy a felnőtteket küldjék oktatásokra, hiszen ez egy szervezeti kérdés is. Képzettebb munkaerő nagyobb szervezeti fejlődést jelenthet. Amennyiben nem csak egy személy ért a gép kezeléséhez, gyorsabban tudnak haladni a termelés során, hiszen több munkaerőre lehet számítani a termelés folyamatában. Ha pedig a cégek azt látják, hogy a felnőttek az ő általuk szervezet vagy pedig az általuk beszervezett képzésekre a felnőttek jelentkeznek, az egy visszajelzés a számukra, hogy a munkaerő a továbbiakban is szándékozik náluk maradni.

4.6. Új oktatási módszerek alkalmazása és a jelenlegiek fejlesztése

A Széchenyi István Mezőgazdasági Iskolában az oktatási módszerek között több megoldás is szerepel. Éppen ezért fontos ennek a vizsgálatával is foglalkozni, hogy mennyire hatékonyak vagy éppen mennyire nem és milyen új fejlesztéseket lehetne kialakítani annak érdekében, hogy az oktatás sokkal hatékonyabb legyen.

Az iskolában mind a nappali hallgatóknál, mind pedig a felnőtteknél, fontos szerepet játszik a gyakorlati oktatás az elméletivel egyaránt. Ennek köszönhetően az elméletben elhangzottakat kipróbálhatják a gyakorlatban is, ahol az oktató folyamatosan jelen van és segíti mindenben. Az elmélet és a gyakorlat sokszor egy azon óra keretében valósul meg. Ezek átvezetése nagyon sokszor kérdések formájában jelenik meg, amelynek köszönhetően a tanuló az elmélet után maga is elgondolkodhat azon, hogy hogyan is lehet ezt megvalósítani, mielőtt ki is próbálnák. Egyfajta ösztönzőként van ez jelen a gondolkodás és az önállóságra való nevelés terén.

A felnőttek képzése és oktatása során nagy hangsúlyt kap az online oktatás, illetve a blended oktatási forma. A képzési formától függ, hogy melyik van jelen, hiszen a kétéves érettségire való felkészítő képzés során a tanulók esti munkarendben, jelenléti formában kapják

meg az oktatást, míg a felnőttek szakmai képzése esetén a tanulók a tananyag 80%-át online formában sajátítják el, a gyakorlati részt pedig az iskolában vagy pedig a tanüzemben. A felnőttek szakmai oktatása esetén szintén jelen van az online elsajátítási forma, azonban ebben az esetben inkább a jelenléti formát preferálják, amely szintén úgy valósul meg, hogy az elméletet az iskolában sajátítják el a gyakorlatot pedig tanüzemben vagy pedig partnercégnél. Online platformként az elméleti oktatás folyamata során a Moodle felületet vagy pedig a Google Classroom rendszert használják a résztvevők, amelynek köszönhetően az anyagokat ezeken a felületeken kapják meg.

A honlap fejlesztése: A mai világban az interneten való keresés és tájékozódás az elsődleges az összes lehetséges tájékozódási forma közül. Éppen ezért fontos, hogy minden cégnek, intézménynek, vagy csak magánszemélynek legyen olyan oldala és profilja, ahol könnyen és értelemszerűen lehet tájékozódni. Ez nincs másképpen a Széchenyi István Mezőgazdasági Iskola tekintetében sem. A jelenlegi honlapjukon megtalálható pár információ, azonban annak érdekében, hogy színvonalasabb legyen mind a tájékozódás mind pedig az oktatás tekintetében, lenne pár fejlesztési javaslatom.

Ha egy olyan honlapra tévedünk, ahol könnyen tudunk mozogni, úgy sokkal szívesebben marad mindenki azon az oldalon és kezd el csak ott tájékozódni. Ennek érdekében a kinézetén lehetne modernizálni egy keveset, amely már hatással lenne arra, hogy az emberek, akik érdeklődnek az intézmény iránt, több időt töltsenek el a felületen. A továbbiakban, hasznos lenne egy olyan fül kialakítása is, ahol a diákok és a felnőtt tanulók számára lennének feltöltve olyan anyagok, amelyek nem a teljes oktatási ismereteket tartalmazza, de ha valaki érdeklődik valamely képzés iránt akkor már kicsit betekintést nyerhet, hogy mit is fognak majd tanulni.

A 'Tantárgyi követelmények' fül alatt találhatóak, hogy bizonyos tárgyak teljesítésének mi a feltétele, ez pedig képzésekre lebontva van megadva. Azonban ennek a fülnek a frissítésére lenne szükség, mivel vannak még olyan képzések is feltüntetve, amelyek már vagy nincsenek vagy pedig nem ebben a formában vannak ma már jelen. Illetve a felnőttképzéssel kapcsolatban csak a 2 éves érettségire felkészítő képzés tantárgyai vannak megjelenítve, azonban ezek sem nyithatóak meg, mivel csak felsorolás szerűen vannak jelen. Szükséges lenne ezek feltüntetése is, illetve a többi felnőttoktatási formának a tantárgyi követelményrendszerének megjelenítése.

Továbbiakban a 'Képzések' menüpont alatt megtalálhatóak azok a képzések, amelyek jelenleg zajlanak az iskolában. Ezekhez a képzésekhez fel lehetne tüntetni egy általános

tájékoztatót melynek köszönhetően az érdeklődők könnyebben átláthatnák az aktuális információkat ezekkel a képzésekkel kapcsolatosan.

Még javaslat az is, hogy a 'Pályázatok' menüpontban a könnyebb átláthatóság érdekében, a pályázat témája szerint lehetne csoportosítani a feltüntetett opciókat. Ugyan így fontos lehet az is, hogy a 'Kapcsolatok' fül alatt lévő csoportosításokat frissíteni kellene, sok esetben nincs feltüntetve elérhetőség, így nehezíti a kommunikációt a képzésben résztvenni kívánók és az intézmény között.

A honlap fejlesztése nem kapcsolódik szorosan az oktatás fejlesztéséhez, azonban mivel ezen keresztül tájékozódnak a jövőbeni hallgatók így fontos, hogy minden tisztán és átláthatóan szerepeljen, hiszen ezzel megkönnyítik az érdeklődők számára az oktatási szintek és formák megismerését, amellyel kedvezővé tehetik számukra az intézményt.

Applikáció: Egy applikáció kialakítása, amelynek köszönhetően, sokkal szívesebb lehet a tanulás. Ezáltal a fejlesztés által a tanuló az online anyagok mellett, ennek köszönhetően is el tudja sajátítani azt az anyagot, amelyet a tanár átadott nekik vagy pedig önfeldolgozása kiadtak a számukra.

Mindezt a tanulást, játékos formában tudnák megtenni. Minden témakörhöz ki lenne fejlesztve egy vagy több feladat. Ezek nem csak kérdéssorok lennének, hiszen azzal inkább csak az elsajátított tudásukat tudják ellenőrizni és mérni.

Applikációban megjelenő fülek:

- Felhasználó névvel és saját jelszóval lehet használni. Ezzel csak azzal a képzéssel kapcsolatos információkat, feladatokat, tantárgyakat fogják látni, amelyben a felnőtt tanuló részt vesz.
- Órarendi pont, amelyben megtalálhatja, mikorra vannak meghirdetve az órái.
- Tantárgyi egységek alpont. Ebben lennének azok a tárgyak, amelyeket az adott képzések esetében oktatnak a felnőtteknek. Ha ezen az alponton belül, belelépnek bármelyik tárgyukba akkor onnantól kezdve fog megjelenni számukra a tantárgyakhoz kapcsolódó feladatok, amelyeket megcsinálhatnak.
- Minden tananyaghoz lenne különböző, minimum 5 játékos feladat (ez a képzés hosszúságától is függ), amelyek által, ha megcsinálják szinteket érhetnek el. Egy-egy feladatot végrehajtanak, utána pontokat kapnak, azonban, ha egy idő után nem nyitják meg az applikációt és csinálnak meg egy bizonyos mennyiségű feladatot, ezáltal a

pontokat elveszíthetik. Így fordulhat elő, hogy a képzés elvégzésének a végére, nem biztos, hogy mindenki azonos szinten lesz.

Természetesen, ez az applikáció nem azt jelenti, hogy ha valaki nem tudott az órán részt venni, akkor ezzel tudja pótolni azt, bár ezt az intézmény saját maga megszabhatja.

Online oktatás fejlesztése: A felnőttoktatás terén nagy hangsúlyt kap az online történő oktatás, melybe beletartozik, hogy ezen keresztül tartják meg az órákat és az elméleti anyagokat is feltöltik a számukra. Hogy hatékonyabb legyen az elsajátítása ezeknek az anyagoknak, 5 maximum 10 perces magyarázó videókat lehetne feltölteni az elméleti anyagok mellé. Ezekben a videókbán, nem a teljes anyagról beszélnének, hiszen azokat elmondják az órai keretek között, hanem a nehezebb fogalmak megmagyarázása vagy azok az elemek kifejtése, amelyek egy-egy témakörben fontosnak mutatkoznak. Ennek a módszernek köszönhetően, hatékonyabban tudnának tanulni a felnőttek, hiszen azok a dolgok, amiket nem értenek, már előre meg lenne számukra magyarázva és nem a következő órán kellene ezzel foglalkozni vagy saját maguknak utánajárni, illetve aki hallás után jobban tanul, annak ez nagy segítség lehet a tananyag elsajátításában.

Emellett azok számára, akik pedig képek alapján tanulnak könnyen, lehetne plakátokat készíteni. Ezeken olyan szavak, mondatok és képek lennének elhelyezve, amelyek a tananyag fontos részét képezik, mindez oly módon, hogy színes és élménydús legyen a plakát, amelynek köszönhetően mély benyomást tud tenni az adott tanulóra, ezáltal elmélyítve benne az anyagot.

Tananyag fejlesztés: A tanár a tanulókkal egyeztetve beszél meg, hogy egyes kötelező tananyagon belül miket tanuljanak mélyebben. Minden tanegységnek vannak olyan részei, amelyek kihagyhatatlanok és fontosak, hogy a résztvevők megtanulják. Azonban minden egységnek vannak alegységeik is, amiket nem fejtenek ki minden esetben részletesen, csak szót említenek róla. Ezeknél az alegységeknél lehetne az, hogy a legelső óra keretében a tanárok a felnőtt tanulókkal megbeszéljék, hogy a fő egységeken túl mikről szeretnének még tanulni részletesebben. Ezzel bevonják a tanulókat is a tananyagok kialakításába, így fokozva az érdeklődésüket a képzések során. Ennek következtében, talán a már meglévő érdeklődésük is nőni fog, hiszen az általuk kialakított tananyagokat sajátíthatják el a kötelező elemeken kívül.

5. Összegzés

A dolgozatom során a következő kérdésekre kerestem a választ: Hogyan alakulnak a településre ható és befolyásoló tényezők Hajdúböszörményben? Milyen felnőttoktatási és képzési lehetőségek vannak Hajdúböszörményben? Mennyire és hogyan van kialakítva az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégiumban a felnőttoktatás és -képzés rendszere? Milyen fejlesztési javaslatokat lehet feltárni a jobb képzés érdekében a felnőttek körében az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégiumban?

Ezen kérdések mentén a kutatás során feltárássra került, hogy a települési tényezők tekintetében milyen elemek jelennek meg, amelyek hatással vannak a városra, annak életére. A műszaki-építészeti tényezőket tekintve, számos olyan hely és épület megtalálható a településen, amelynek kihasználtságát növelve nagyobb lehetne a város megtartóereje és bevonása, mind a fiatal mind pedig a felnőttek tekintetében. Amikor arra a kérdésre kerestem a választ, hogy hogyan alakul a felnőttoktatás és -képzés helyzete a településen, számomra meglepő dolgokra derült fény. Első kiindulás az volt, hogy nincs Hajdúböszörményi székhelyű felnőttképző szervezet a városban, mikor pedig mélyebbre ástam magam a kutatásban, kiderült, hogy sokkal több van, mint amennyire lehetett számítani, mind formális és nem formális oktatási formák keretében. Ezen oktatási intézmények és területek elemzése, felfedhetik számunkra, hogy mik azok, amik megtartása fontos lehet, illetve mik azok, amiket még fejleszteni kellene, vagy pedig a meglévőkre valami újat létrehozni. Az esettanulmányomban az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégium teljes bemutatására került sor, mind történetét, infrastrukturális felszereltségét, humán erőforrását és képzési rendszerének teljes kifejtését tekintve, illetve első sorban a felnőttoktatás és -képzés feltárása kapott hangsúlyt. Az elemzés során, fény derült olyan módszerekre és problémákra, amelyekkel érdemes foglalkozni egy fejlesztési keretben. Éppen ezért megkíséreltem írni pár fejlesztési javaslatot az intézmény számára, amely színvonalasabbá és élvezetesebbé tudná tenni az ott zajló felnőttképzést és -oktatást. Fontosnak tartom a honlap fejlesztését, annak színvonalasabbá tételét, így első benyomás tekintetében nagyobb kedvet csinálhatnak az ott tanulni vágyókban. Az applikáció, amit létre lehetne hozni, számos dologban fejlesztené a tudásukat és növelné a tanulni vágyásukat azzal, hogy olyan feladatokat hajtanak végre, ami segíti az ismereteik elsajátítását. A Moodle felületre az elméleti tananyag feltöltése mellé egy 5-10 perces magyarázó videó, nagy segítséget jelentene azoknak, akik hallás után tanulnak, vagy pedig csak elakadtak az anyag megértése folyamán. Illetve egy olyan fejlesztés, amely

során a tanulók a tanárral együtt állítaná össze a tananyag azon részét, ami nem a fő anyag, hanem azokon belüli rövidebb anyagrészek.

A kutatásom során nehézséget a szakirodalmak elemzésében láttam, mivel a legfrissebb adatok nagy része nem volt feltüntetve vagy pedig Hajdúböszörménnyel kapcsolatosan régen jelent meg tanulmány, kutatás és könyv. Illetve ami még nehézség volt, hogy számos információ nehezen fellelhető a várossal kapcsolatban, legyen szó bármilyen formáról, leginkább nem is tüntetnek fel alapvető információkat vagy esetlegesen csak nagyon kevés szót ejtenek róla. Ezekben az esetekben egy adott dologgal kapcsolatosan, nem volt elég egy helyről begyűjteni az információt, hanem csak alapos utánajárást követően lehetett feldolgozni azt.

Véleményem szerint ez a kutatás, alapot adhat további kutatásoknak, a továbbiakban lehetne készíteni egy fejlesztési tervet, amelynek köszönhetően, a város színvonalát növelni lehetne, a helybeliek megtartására törekedne, illetve a környékbeli városok bevonása is megvalósulhatna több program elem esetében. Továbbá alapot adhat egy együttműködési fejlesztési tervnek is, mivel az alap információk megtalálhatóak a városról, más Hajdú városok elemzését követően ugyan ezen pontok alapján pedig egy együttműködést lehetne kialakítani közöttük. A kutatásom első része, ezt az együttműködést tudja megalapozni. A felnőttképzés és -oktatás tekintetében, tovább lehetne vinni a kutatást minden felnőttek képzésével és oktatásával foglalkozó intézmény vizsgálatára egy esettanulmány keretében, amelynek köszönhetően minden intézmény számára meglehetne foglalmazni fejlesztéseket a magasabb szintű oktatás érdekében. Következtetésképpen a dolgozat hasznos lehet mindazok számára, akik szeretnék megismerni jobban a településüket, ahol élnek vagy olyanoknak, akik még nem ismerik és szeretnék többet tudni a városról. Ennek fényében, egy jó alapot adhat további felnőttoktatás és -képzéssel kapcsolatos kutatásnak és fejlesztésnek. Ennek következtében két idézettel zárnám a gondolataimat:

„A felnőttek tanulása és művelődése mondhatni egyidős az emberiséggel. Amióta az emberiség létezik, folyamatos fejlődésben van, és ehhez a folyamatos tanulás és művelődés elengedhetetlen feltétel.” (Juhász 2016:10)

„A jelenlegi felnőttképzési rendszer megértése, elemzése lehetetlen a múltbeli jelentős felnőttképzési események, intézmények, személyek megismerése, problémátörténeti megközelítése nélkül. Ezek az alapvető ismeretek segítenek minket ahhoz, hogy a jelenlegi felnőttképzés alapjait megértsük, valamint a jelenlegi tendenciák történelmi gyökereit megkeressük és magyarázatul állítsuk a ma fellelhető jelenségek mögé.” (Juhász 2016:12)

Bibliográfia

Jogszabályok

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.
2. 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről.
3. 24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet a közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól.
4. 41/2017. (XII.15.) önkormányzati rendelet Hajdúböszörmény Város településképi védelméről. Hajdúböszörmény Város Önkormányzatának Képviselő-testülete.
5. Hajdúböszörmény Város Önkormányzat Képviselő-Testületének 8/2022.(II.10.) Önkormányzati rendelete a 2022. évi költségvetésről.

Szakirodalom

6. Berek Lajos – Vég Róbert (2009): Autósiskola létesítésének feltételei In: Közzolgálati Tudásportál. Elérhető: <https://tudasportal.unike.hu/xmlui/handle/20.500.12944/13164>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
7. Berettyóújfalui SZC Veress Ferenc Szakképző Iskola (2023): Berettyóújfalui SZC Veress Ferenc Szakképző Iskola minőségirányítási rendszere. Elérhető: BSZC_Veress_Ferenc_MIR_2023_09_01_tol_26f7c3ed98.pdf (edir.hu), Letöltés dátuma: 2024.03.25.
8. Bondor István – Gonda György (szerk.) (2018): A hajdúk fővárosa- hagyomány, haladó szellem, befogadás, Hajdúböszörmény város helyi közösségi fejlesztési stratégiája 2014-2020. Hajdúböszörmény. Elérhető: HKFS_2.0_Hajduboszormeny.pdf (hbcld.hu), Letöltés dátuma: 2024.02.16.
9. Borók Imre (2019): Zelemér, Csonka torony egy kunhalom tetején. In: Hajdúsági tükör 12. évf. 1. sz. Elérhető: https://epa.oszk.hu/03300/03331/00013/pdf/EPA03331_hajdusagi_tukor_2019_01_08-13.pdf, Letöltés dátuma: 2024. 01. 08.
10. Durkó Mátyás – Harangi László (2002): Felnőttoktatás. In: Benedek András – Csoma Gyula – Harangi László (főszerk.): Felnőttoktatási és –képzési lexikon. Budapest, Magyar Pedagógiai Társaság – OKI Kiadó – Szaktudás Kiadó Ház, 172-173. pp.
11. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium (2024): Beszámoló az Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium

- 2022/2023 és 2023/2024 tanévről. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium
12. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium Szervezeti és Működési Szabályzat (2021): 5.1. A centrum szervezeti felépítése. Elérhető: https://easzcz.hu/uploads/1/files/Eszaki_Aszc_szmsz_20210906.pdf), Letöltés dátuma: 2024.04.14.
13. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium Alapító okirat (2020). Elérhető: [Alapító-okirat.pdf \(hbmgi.hu\)](http://hbmgi.hu), Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
14. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium Házirend (2023). Elérhető: <http://hbmgi.hu/uploads/2023/szchenyihzirend20232024-1-1.pdf>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
15. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium 2023/2024. tanév munkaterve (2023). Elérhető: <http://hbmgi.hu/uploads/2023/szchenyimunkaterv-2023-2024-es-tanv-1.pdf>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
16. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium 2023/2024. tanév Szakmai Program (2023). Elérhető: <http://hbmgi.hu/uploads/2023/szchenyiszakmai-program20232024tanv-1.pdf>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
17. Gábor Anita, (2009): Hajdúböszörmény víznevei. Debrecen, Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelvtudományi Tanszék. Elérhető: https://mnytud.arts.unideb.hu/szakdolgozat/1637/gabor_a_1637.pdf, Letöltés dátuma: 2024.01.03.)
18. Györffy István (1927): Hajdúböszörmény település. Szeged, Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó. Elérhető: https://adt.arcanum.com/hu/view/Books_13_Helytortenet_0828_Hajduboszormeny_telulese_1248/?pg=3&layout=s, Letöltés dátuma: 2024. 01. 08.
19. Györgyi Zoltán – Benke Magdolna – Juhász Erika – Márkus Edina – Szabó Barbara (2015): Nem formális tanulás. In: Kozma Tamás és munkatársai: Tanuló régiók Magyarországon: Az elmélettől a valóságig. [Régió és oktatás sorozat XI. kötet.] Debrecen: University of Debrecen, CHERD, 107-143. pp.

20. ITS Konzorcium (Szerk.) (2015): Hajdúböszörmény Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája. Elérhető: [https://hajduboszormeny.hu/userfiles/file/szabalyzatok/Hajduboszormeny_ITS%20\(1\).pdf](https://hajduboszormeny.hu/userfiles/file/szabalyzatok/Hajduboszormeny_ITS%20(1).pdf), Letöltés dátuma: 2024.01.03.
21. Juhász Erika (2016): A felnőttek képzése és művelődése egykor és ma Magyarországon. 10-80. pp. Elérhető: <https://mek.oszk.hu/16200/16283/16283.pdf>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 31.
22. Kalicz Nándor – S. Koós Judit, 2000, Település a legkorábbi újkőkori sírokkal Északkeleti-Magyarországról, A Herman Ottó Múzeum Évkönyve, 39. 45-76. pp
23. Klebelsberg Központ honlapja (2024): Kiss Attila polgármester önéletrajz. Elérhető: <https://www.valasztas.hu/onkormanyzati-valasztasok>, Letöltés dátuma: 2024. 01. 06.
24. Kőszegfalvi György – Loydl Tamás (2011): Településfejlesztés. Budapest, ELTE Eötvös Kiadó
25. M. Antalóczy Ildikó (1980): A nyíri izmaeliták központja, Böszörmény falu régészeti leletei I., Hajdúsági Múzeum Évkönyvei, 4. 131-169. pp.
26. M. Nepper Ibolya – Sőregi János – Zoltai Lajos (1981): Hajdúsági halmok. In: Hajdúsági közlemények 8. Elérhető: [https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_HAJB_HajdusagiKozl_08/?pg=0&lay
out=s](https://library.hungaricana.hu/hu/view/MEGY_HAJB_HajdusagiKozl_08/?pg=0&layout=s), Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
27. Mező Barna (2012): Hajdúböszörmény településszerkezeti sajátosságai és társadalmi folyamatai az ezredforduló után. In: Agrártudományi Közlemények 47. szám, 49-56. pp. Elérhető: [https://www.researchgate.net/publication/332904979_The_settlement_structure-
related_characteristics_and_social_processes_of_Hajduboszormeny_after_the_millen
nium/fulltext/5cd18614a6fdccc9dd92f9fe/The-settlement-structure-related-
characteristics-and-social-processes-of-Hajduboeszoermen-y-after-the-millennium.pdf](https://www.researchgate.net/publication/332904979_The_settlement_structure-related_characteristics_and_social_processes_of_Hajduboszormeny_after_the_millennium/fulltext/5cd18614a6fdccc9dd92f9fe/The-settlement-structure-related-characteristics-and-social-processes-of-Hajduboeszoermen-y-after-the-millennium.pdf),
Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
28. Mező Barna (2013): Párhuzamos Társadalmak – Szegregációs és Integrációs Folyamatok Hajdúböszörményben. Debreceni Egyetem, Agrár- és Gazdálkodástudományok Centruma, Mezőgazdasági-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar. Elérhető: [DEBRECENI EGYETEM PÁRHUZAMOS TÁRSADALMAK SZEGREGÁCIÓS ÉS INTEGRÁCIÓS FOLYAMATOK HAJDÚBÖSZÖRMÉNYBEN - PDF Ingyenes letöltés \(docplayer.hu\)](#), Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.

29. Nyakas Miklós (1984): A hajdúk letelepítése Böszörményben. In: Hajdúsági közlemények 13. Elérhető: <https://docplayer.hu/87918287-A-hajduk-letelepitese-boszormenyben.html>, Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
30. Nyakas Miklós (2000): Hajdúböszörmény a múlt időben. Hajdúböszörmény története. Hajdúböszörmény, Hajdúböszörmény város Polgármesteri Hivatala. Elérhető: <https://hajdusagimuzeum.hu/wp-content/uploads/2016/03/Nyakas-Mikl%3c%b3s-hajd%3c%bab%3c%b6sz%3c%b6rm%3c%a9ny-a-m%3c%bal%3c%b3-id%3c%91ben.pdf>, Letöltés dátuma: 2024.01.01.
31. Nyakas Miklós (2001): A Hajdúkerület kialakulása és korszakai. In: Vármegyék és szabad kerületek 1-2. - Hajdú-Bihar Megyei Levéltár közleményei 27. Elérhető: https://library.hungaricana.hu/hu/view/HABM_Lk_27/?pg=0&layout=s, Letöltés dátuma: 2022.06.12.
32. Orosz István (2004): Bocskai István és a hajdúk, Kisebbségkutatás, 3. pp. 340-345. Elérhető: <https://epa.oszk.hu/00400/00462/00023/pdf/>, Letöltés dátuma: 2024.04.14.
33. Porcsalmy Gyula, 1963, Hajdúböszörmény rövid története a Hajdúkerület megszűnéséig, Debrecen: A hajdúböszörményi Hajdúsági Múzeum kiadványa
34. Sári Mihály (1997): Város és Művelődés. Debrecen, Kossuth Egyetem Kiadó
35. Tót Éva – Borbély-Percze Tibor Bors – Szegedi Eszter (2012): Az egész életen át tartó tanulás eszközrendszere. Budapest, Tempus Közalapítvány Kiadó. Elérhető: https://www.researchgate.net/profile/Bors-Borbely-Pecze/publication/272998617_AZ_EGESZ_ELETEN_AT_TARTO_TANULAS_ESZKOZRENDSZERE/links/54f464980cf299c8d9e72589/AZ-EGESZ-ELETEN-AT-TARTO-TANULAS-ESZKOZRENDSZERE.pdf, Letöltés dátuma: 2024. 05. 11.
36. Tóth Antal (1996): Hajdúböszörmény településmorfológiai képződményeinek változásai a XIX-XX. században. In: Tér és Társadalom, 2-3, 111-121 pp. Elérhető: <https://tet.rkk.hu/index.php/TeT/article/view/370/740>, Letöltés dátuma: 2024. 01. 06.

Internetes források

37. ASzakkör honlapja, Tudásunkkal kézenfogva (2024). Elérhető: <https://aszakkor.hu/rolunk>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
38. Bács-Kiskun Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara honlapja, A siker kulcsa - A kamara (2024): Új fogalom a szakmai oktatásban: az ágazati alapvizsga. Elérhető: [Új fogalom a szakmai oktatásban: az ágazati alapvizsga \(bkmkik.hu\)](https://ujfogalom.a-bkik.hu), Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.

39. Berettyóújfalvai SZC Veress Ferenc Szakképző Iskola honlapja (2024). Elérhető: <https://veressf-hbosz.edu.hu/rolunk/tortenet>, Letöltés dátuma: 2024.02.16.
40. Debreceni Egyetem honlapja, Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai kar (2022): A kar története. Elérhető: <https://gygyk.unideb.hu/kar-tortenete>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 25.
41. Északi Agrárképzési Centrum honlapja (2024). Elérhető: [Érettségi vizsgára felkészítés technikumban – Északi Agrárszakképzési Centrum \(easzc.hu\)](https://easzc.hu/erettsegi-vizsgara-felkeszites-technikumban), Letöltés dátuma: 2024. 04. 01.
42. Északi ASzC Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Technikum, Szakképző iskola és Kollégium honlapja (2024). Elérhető: [HBMGI – Széchenyi István Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium - Képzéseink](https://hbmgi-szechenyi-istvan-mezogazdasagi-es-elelmiszeripari-szakgimnazium-szakkozepiskola-es-kollegium-kepzeseink), Letöltés dátuma: 2024. 03. 25.
43. Felnőttképzés – szolgáltatások képző intézményeknek honlap (2024): Felnőttképzés-általános tudnivalók. Elérhető: [Szakmai képzés – Felnőttképzés – szolgáltatások képző intézményeknek \(felnottkepzesiengedely.hu\)](https://szakmaikepzes-felnottkepzes-szolgaltataskepzo-intezmenyeknek), Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
44. Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszer honlapja, Felnőttképző nyilvántartásban szereplő adatok (2024): SIMONINFO Multimédia és Oktatási Kft. Elérhető: <https://far.nive.hu/nyilvantartasok/felnottkepzek/publikus/950>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
45. Felvi.hu, Debreceni Egyetem (2024): Képzések listája. Elérhető: <https://www.felvi.hu/felveteli/meghirdetett-kepzesek/24A/!FFT-megjelenito/intezmenyek/9/kepzesek>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 25.
46. Hajdú-Bihar Vármegye honlapja (2024): A vármegye gazdasága. Elérhető: <https://hbmo.hu/portal/a-megye-gazdasaga/>, Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
47. Hajdú-Bihar Vármegyei értéktár honlapja (2024): Hajdúböszörmény. Elérhető: <https://www.hbmo.hu/ertektar/Ertekoldal.aspx?ertekazon=66>, Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
48. Hajdúböszörmény város honlapja, A hajdúk fővárosa (2024) Elérhető: <https://hajduboszormeny.hu/>, Letöltés dátuma: 2024. 01. 06.
49. Hajdúböszörményi Bocskai István Gimnázium honlapja (2023): Gimnáziumunk rövid története. Elérhető: <http://www.bighb.hu/index.php/offcanvas-tortenete/gimnaziumunk-rovid-tortenete>, Letöltés dátuma: 2024.02.16.
50. HAON – Hajdú-Bihar Vármegyei Hírportál, Helyi közélet (2022): Már látogatható a hajdúböszörményi Ősök parkja. Elérhető: <https://www.haon.hu/helyi->

- [kozelet/2022/03/mar-latogathato-a-hajduboszormenyi-osok-parkja](#), Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
51. hbmo.hu (2024): Hajdúböszörmény településszerkezete. Elérhető: <https://www.hbmo.hu/ertektar/Ertekoldal.aspx?ertekazon=29>, Letöltés dátuma: 2024.01.15.
52. HKVSZ Hűtő- és Klimatechnikai Vállalkozások szövetsége honlapja (2024): Szakmai oktatás vs. szakmai képzés?. Elérhető: [Szakmai oktatás vs. szakmai képzés? – Hűtő- és Klimatechnikai Vállalkozások Szövetsége \(hkvsz.hu\)](#), Letöltés dátuma: 2024. 04. 01.
53. Központi Statisztikai Hivatal (2023) 8.1.2.9. Magyarország 50 legnépesebb települése. Elérhető: https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0014.html, Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
54. Központi Statisztikai Hivatal (2023): 8.1.2.1. Terület, településsűrűség, népsűrűség. Elérhető: https://www.ksh.hu/stadat_files/fol/hu/fol0006.html, Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
55. Központi Statisztikai Hivatal, Helyiségnévtár (2023): Hajdúböszörmény alapadatok Elérhető: [Magyarország helyiségnévtára \(ksh.hu\)](#), Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
56. Magyarország Bíróságai honlapja (2024): Civil szervezetek névjegyzékei. Elérhető: [Civil szervezetek névjegyzéke | Magyarország Bíróságai \(birosag.hu\)](#), Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
57. melyiksuli.hu (2024): Tisztázzuk az OKJ alapfogalmakat: szakképesítés, részszzakképesítés, szakképesítés-ráépülés. Elérhető: [Tisztázzuk az OKJ alapfogalmakat: szakképesítés, részszzakképesítés, szakképesítés-ráépülés - melyiksuli.hu](#), Letöltés dátuma: 2024. 04. 01.
58. Molnár István Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános és Készségfejlesztő Iskola, Kollégium honlapja (2024): Intézményünk bemutatása. Elérhető: <https://drmolnar.edu.hu/Iskol%C3%A1nr%C3%B3l.html>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 25.
59. Műemlékem.hu, Objektumok. Elérhető: [Műemlék keresése - Műemlékem.hu \(muemlekem.hu\)](#), Letöltés dátuma: 2024. 01. 05.
60. Nemzeti Örökség Intézete honlapja (2024): Történelmi emlékhelyek, Hajdúböszörmény, hajdúkerületi székház. Elérhető: <https://intezet.nori.gov.hu/tortenelmi-emlekhelyek/Hajduboszormeny/hajduboszormeny-hajdukeruleti-szekhaz/>, Letöltés dátuma: 2024. 01. 08.

61. Nemzeti választási iroda honlapja (2024): Önkormányzati választások. Letöltés dátuma: 2023.10.03. <https://www.valasztas.hu/onkormanyzati-valasztasok>
62. Oktatási Hivatal honlapja, Köznevelési intézmények adatai, jelentései (2024), Elérhető: [Oktatási Hivatal \(oktatas.hu\)](https://oktatas.hu), Letöltés dátuma: 2024.02.16.
63. SIMONINFO Multimédia és Oktatási Kft. honlapja (2024): Képzések. Elérhető: <https://kepzesmentor.hu/gepkezelo-jogsi/>, Letöltés dátuma: 2024. 03. 26.
64. Természetvédelem honlapja (2024): Elérhető: <https://termeszetvedelem.hu/ex-legevedett-kunhalom/>, Letöltés dátuma: 2024.01.05.